

**Wojewódzki Fundusz
Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej we Wrocławiu**

**SPRAWOZDANIE Z DZIAŁALNOŚCI
WOJEWÓDZKIEGO FUNDUSZU OCHRONY
ŚRODOWISKA I GOSPODARKI WODNEJ
WE WROCŁAWIU
ZA 2009 R.**

WROCŁAW - LUTY 2010 R.

**SPRAWOZDANIE Z DZIAŁALNOŚCI WOJEWÓDZKIEGO
FUNDUSZU OCHRONY ŚRODOWISKA I GOSPODARKI WODNEJ
WE WROCŁAWIU ZA 2009 ROK**

I. ORGANY STATUTOWE FUNDUSZU	3
1. Rada Nadzorcza	4
2. Zarząd	7
II. DZIAŁALNOŚĆ STATUTOWA	10
Finansowanie zadań i przedsięwzięć w układzie dziedzin ochrony środowiska	10
1. Gospodarka ściekowa i ochrona wód	15
2. Ochrona powietrza atmosferycznego i klimatu	21
3. Gospodarka odpadami	25
4. Pozostałe zadania	27
4.1. Gospodarka wodna i ochrona przeciwpowodziowa	27
4.2. Leśnictwo, ochrona przyrody i krajobrazu	30
4.3. Edukacja ekologiczna	34
4.4. Monitoring środowiska	49
4.5. Zapobieganie i likwidacja poważnych awarii i ich skutków	51
4.6. Inne zadania	52
5. Udział Funduszu w absorpcji środków pomocowych z Unii Europejskiej	56
6. Nadzór nad wykorzystaniem udzielonej przez Fundusz pomocy finansowej	58
III. DZIAŁALNOŚĆ WFOŚiGW WE WROCŁAWIU JAKO INSTYTUCJI WDRAŻAJĄCEJ PROGRAM OPERACYJNY „INFRASTRUKTURA I ŚRODOWISKO” W 2009 R.	62
IV. DZIAŁALNOŚĆ FINANSOWA FUNDUSZU	68
V. SPIS ZAŁĄCZNIKÓW	
1. Wydatki statutowe WFOŚiGW we Wrocławiu w 2009 r.	
2. Efekty rzeczowe w zakresie ochrony wód w wyniku oddania do eksploatacji nowo wybudowanych i modernizowanych oczyszczalni ścieków w 2009 r.	
3. Efekty rzeczowe w zakresie kanalizacji ściekowej w 2009 r.	
4. Efekty rzeczowe w zakresie ochrony powietrza atmosferycznego i klimatu w 2009 r.	

5. Efekty rzeczowe WFOŚiGW we Wrocławiu w zakresie gospodarki odpadami w 2009 r.
6. Efekty rzeczowe w zakresie gospodarki wodnej i ochrony przeciwpowodziowej w 2009 r.
7. Wykaz zadań dofinansowywanych przez WFOŚiGW we Wrocławiu w 2009 r. i zobowiązań umownych na lata następne
8. Projekty zgłoszone do Funduszu Spójności z zawartą umową o dofinansowanie i potwierdzeniem przyznania dofinansowania obsługiwane przez Instytucję Wdrażającą - WFOŚiGW we Wrocławiu
9. Wykaz projektów do Funduszu Spójności w ocenie merytorycznej II stopnia obsługiwanych przez Instytucję Wdrażającą- WFOŚiGW we Wrocławiu
10. Projekty złożone w ramach 6 naboru wniosków POiŚ obsługiwane przez Instytucję Wdrażającą – WFOŚiGW we Wrocławiu
11. Zestawienie kosztów projektów i dofinansowania z Funduszu Spójności dla projektów do 25 mln euro obsługiwanych przez WFOŚiGW we Wrocławiu

I. DZIAŁALNOŚĆ ORGANÓW STATUTOWYCH

Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej we Wrocławiu, zwany w dalszej części Funduszem, powołany do życia na podstawie ustawy o ochronie i kształtowaniu środowiska z dnia 31 stycznia 1980 r. (tekst jednolity Dz.U. Nr 49 z 15.04.1994 r., poz. 196 z późniejszymi zmianami), rozpoczął samodzielną działalność w lipcu 1993, a od 1 stycznia 1999 r. objął zasięgiem działania teren województwa dolnośląskiego.

Od dnia 01.10.2001 r., czyli wejścia w życie ustawy z dnia 27.04.2001 r. - Prawo ochrony środowiska (tekst jednolity Dz.U. Nr 25 z 2008, poz. 150 z późn. zmianami), utworzone na podstawie dotychczasowych przepisów wojewódzkie fundusze ochrony środowiska i gospodarki wodnej stały się odpowiednio wojewódzkimi funduszami ochrony środowiska i gospodarki wodnej w rozumieniu ustawy Prawo ochrony środowiska.

Fundusz posiada osobowość prawną i do 31.12.2009r. w rozumieniu ustawy z dnia 30 czerwca 2005 r. o finansach publicznych /Dz.U z 2005r. Nr 249, poz. 2104 z późn. zm./ był wojewódzkim funduszem celowym. Nadany Funduszowi w 2006 r. Statut został w dniu 04.05.2009r. zmieniony. Minister Środowiska pismem nr DP-078-706/09/KA nadał nowy Statut.

Działalność statutowa Funduszu polegała przede wszystkim na finansowaniu ochrony środowiska i gospodarki wodnej w celu realizacji zasady zrównoważonego rozwoju i polityki ekologicznej państwa oraz na współfinansowaniu projektów inwestycyjnych, kosztów operacyjnych i działań realizowanych z udziałem środków pochodzących z Unii Europejskiej niepodlegających zwrotowi. Wspierane finansowo były zarówno zadania o zasięgu lokalnym, jak i wojewódzkim oraz ponadregionalnym. Podstawę działalności Funduszu stanowił fundusz statutowy, tworzony głównie z części opłat i kar za korzystanie ze środowiska. Wpływy z tego tytułu są przekazywane na konto Funduszu przez Wydział Ochrony Środowiska Urzędu Marszałkowskiego Województwa Dolnośląskiego oraz Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska we Wrocławiu.

Fundusz określa kryteria i zasady udzielania pomocy finansowej, sporządza roczny plan finansowy, zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 20.12.2002 r. w sprawie szczegółowych zasad gospodarki finansowej Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej i wojewódzkich funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej (Dz.U. Nr 230 z 2002 r., poz. 1934) oraz plan

działalności, który w 2009r. podlegał zaopiniowaniu przez NFOŚiGW. Fundusz realizował zadania statutowe poprzez udzielanie oprocentowanych pożyczek, udzielanie dotacji, udzielanie dopłat do oprocentowania preferencyjnych kredytów i pożyczek, a także przez przyznawanie nagród za działalność na rzecz ochrony środowiska i gospodarki wodnej, niezwiązaną z wykonywaniem obowiązków pracowników administracji rządowej i samorządowej. Realizacja wypłat (poza nagrodami) następowała na podstawie dwustronnych umów cywilnoprawnych zawieranych pomiędzy wnioskodawcą, a Funduszem.

Roczne sprawozdanie z działalności Funduszu sporządza Zarząd Funduszu. Rada Nadzorcza, po zatwierdzeniu sprawozdania, składa je w terminie do 30 kwietnia Zarządowi Województwa Dolnośląskiego i Ministrowi Środowiska.

Zarząd Funduszu we Wrocławiu przedstawia sprawozdanie finansowe za rok 2009, sporządzone zgodnie z przepisami art. 45 ustawy z dnia 29.09.1994 r. o rachunkowości (tekst jednolity Dz.U. Nr 152 z 2009 r., poz. 1223 z późn. zmianami) oraz sprawozdanie z działalności sporządzone zgodnie z art. 400k ust. 1 pkt 7 ustawy Prawo ochrony środowiska (tekst jednolity Dz. U. Nr 25 z 2008 r., poz. 150 z późn. zmianami).

1. Rada Nadzorcza

W roku 2009r. nastąpiła zmiana w składzie Rady Nadzorczej Funduszu. W dniu 02.07.2009r. Minister Środowiska pismem nr DP-078-1198/09/KA odwołał ze składu Rady Nadzorczej Funduszu Pana Stanisława Ziębę. W dniu 23.07.2009 r. Sejmik Województwa Dolnośląskiego Uchwałą Nr XLIII/717/09 powołał Pana Waldemara Kulaszkę w skład Rady Nadzorczej Funduszu.

Po tej zmianie Rada Nadzorcza w 2009 roku pracowała w poniższym 7-osobowym składzie:

1. Monika Dziadkowiec – Przewodnicząca Rady Nadzorczej Funduszu wyznaczona przez Ministra Środowiska,
2. Waldemar Kulaszka – Dolnośląski Wojewódzki Inspektor Ochrony Środowiska,
3. Wojciech Adamczak – Zastępca Przewodniczącego Wojewódzkiej Komisji do Spraw Oceny Oddziaływania na Środowisko,
4. Jerzy Tutaj – Zastępca Przewodniczącego Komisji Ochrony Środowiska

i Gospodarki Wodnej Sejmiku Województwa Dolnośląskiego.

5. Piotr Błaszczów – Dyrektor Wydziału Środowiska Urzędu Marszałkowskiego Województwa Dolnośląskiego,
6. Piotr Śnigucki – przedstawiciel organizacji ekologicznych,
7. Aleksander Marek Skorupa – przedstawiciel samorządu gospodarczego,

Podczas posiedzenia w dniu 24.07.2009 r. Rada Nadzorcza dokonała wyboru ze swojego grona Wiceprzewodniczącego Rady Nadzorczej w osobie Pana Aleksandra Marka Skorupy (uchwała nr 87/2009 z dnia 24.07.2009 r.). Również podczas tego posiedzenia Rada Nadzorcza podjęła uchwały w sprawie skierowania do Zarządu Województwa Dolnośląskiego wniosków o odwołanie dotychczasowego 5-osobowego Zarządu Funduszu oraz powołanie Zarządu Funduszu liczącego 3 osoby (uchwały od nr 104/2009 do nr 111/2009).

W 2009 r. Rada Nadzorcza wykonując swoje zadania określone wówczas w art. 414 Ustawy Prawo ochrony środowiska i Statucie Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej we Wrocławiu:

1. uchwaliła korektę projektu rocznego planu finansowego Funduszu na rok 2009 (uchwały nr 89/2009 z dnia 24.07.2009 r., nr 142/2009 z dnia 14.10.2009 r. oraz Nr 160/2009 z dnia 27.11.2009 r. oraz nr 168/2009 z dnia 22.12.2009r.),
2. uchwaliła projekt rocznego planu finansowego Funduszu na rok 2010 (uchwała nr 162/2009 z dnia 27.11.2009 r.),
3. ustaliła „Zasady udzielania i umarzania pożyczek, udzielania dotacji oraz dopłat do oprocentowania preferencyjnych kredytów i pożyczek ze środków Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej we Wrocławiu” (uchwała nr 34/2009 z dnia 17.04.2009 r.) oraz ich zmianę związaną z rozszerzeniem listy zadań, które mogą być finansowane w formie dopłat do oprocentowania preferencyjnych kredytów i pożyczek (145/2009 z dnia 14.10.2009 r.),
4. zatwierdziła wniosek Zarządu w sprawie zaciągnięcia kredytu bankowego do wysokości 50.000.000 zł (słownie: pięćdziesiąt milionów złotych) na sfinansowanie wkładu własnego w zadaniach współfinansowanych z zagranicznych środków pomocowych oraz na bieżącą działalność Funduszu związaną z udzielaniem pożyczek (uchwała nr 35/2009 z dnia 17.04.2009 r.),

5. zatwierdziła na posiedzeniu w dniu 13.03.2009r. sprawozdanie z działalności i roczne sprawozdanie finansowe Funduszu za 2008r. (uchwały nr 20/2009 i 21/2009) oraz dokonała podziału zysku pochodzącego z działalności statutowej (uchwała nr 22/2009),
6. dokonała zmiany załącznika nr 2 do ustalonych „Zasad wynagradzania członków Zarządu oraz pracowników Biura Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej we Wrocławiu” (uchwała nr 126/2009 z dnia 21.09.2009r.),
7. w ramach bieżącej kontroli działalności Zarządu, zapoznała się oraz przyjęła do wiadomości uchwały Zarządu,
8. złożyła sprawozdanie z działalności Funduszu za 2008r. Wojewodzie Dolnośląskiemu i Zarządowi Województwa Dolnośląskiego,
9. dokonała wyboru podmiotu uprawnionego do badania sprawozdania finansowego Funduszu za rok 2009 (uchwała nr 163/2009 z dnia 27.11.2009 r.),
10. uchwaliła korektę „Planu działalności WFOŚiGW we Wrocławiu na 2009 rok” (uchwały nr 90/2009 z dnia 24.07.2009 r., nr 143/2009 z dnia 14.10.2009 r. oraz Nr 161/2009 z dnia 27.11.2009r oraz nr 169/2009 z dnia 22.12.2009r.)
11. uchwaliła „Plan działalności WFOŚiGW we Wrocławiu na 2010 rok”, po uzyskaniu opinii Narodowego Funduszu (uchwała nr 144/2009 z dnia 14.10.2009 r.),
12. zatwierdziła „Listę przedsięwzięć priorytetowych WFOŚiGW we Wrocławiu przewidzianych do dofinansowania w 2010 roku” po zasięgnięciu opinii Narodowego Funduszu w zakresie finansowania przedsięwzięć z udziałem środków niepodlegających zwrotowi pochodzących z Unii Europejskiej oraz uzgodnieniu z Dyrektorem RZGW we Wrocławiu w zakresie finansowania przedsięwzięć dotyczących gospodarki wodnej na terenie regionu wodnego (uchwała nr 63/2009 z dnia 26.06.2009 r.),
13. zatwierdziła „Procedurę udzielania doraźnej pomocy finansowej w usuwaniu skutków powodzi na Dolnym Śląsku w 2009r.” (uchwała 88/2009 z dnia 24.07.2009r.).

Podczas 10 posiedzeń które odbyły się w 2009 r. Rada Nadzorcza Funduszu podjęła 169 uchwał, w tym na podstawie przedłożonych wniosków Zarządu 131 uchwał dotyczących pomocy finansowej, 30 uchwał o charakterze organizacyjnym, 3 uchwały dotyczące anulowania decyzji Rady z lat ubiegłych oraz 5 uchwał w sprawie umorzenia pożyczek. Zgodnie z uchwałami nr 85/2009 z dnia 26.06.2009 r., nr 86/2009 z dnia

26.06.2009 r. oraz nr 141/2009 z dnia 14.10.2009r. Rada Nadzorcza umorzyła kwotę 290.250 zł.

Łącznie pomoc finansowa przyznana decyzjami Rady Nadzorczej w 2009 r. wraz z decyzjami dotyczącymi zmniejszeń wysokości dofinansowania przyznanego w latach poprzednich wyniosła 168.207.856,56 zł i miała następującą strukturę: dotacje 27.257.505,09 zł (16,20 %), pożyczki 138.536.201,51 zł (82,36 %) oraz dopłaty do oprocentowania preferencyjnych kredytów i pożyczek 2.414.149,96 zł (1,44 %).

2. Zarząd

Zarządu Funduszu do dnia 31.08.2009 r. pracował w 5-osobowym składzie powołanym przez Zarząd Województwa Dolnośląskiego:

1. Ewa Mańkowska - Prezes Zarządu,
2. Andrzej Żyłajtys - Zastępca Prezesa Zarządu do Spraw Ekonomiczno - Finansowych,
3. Bogumiła Turzańska - Chrobak - Zastępca Prezesa Zarządu,
4. Jerzy Ignaszak - Zastępca Prezesa Zarządu,
5. Krzysztof Strynkowski - Zastępca Prezesa Zarządu.

W dniu 31.08.2009r. Zarząd Województwa Dolnośląskiego, na wniosek Rady Nadzorczej Funduszu, podjął uchwały o odwołaniu dotychczasowego 5-osobowego Zarządu Funduszu i powołaniu Zarządu Funduszu w składzie liczącym 3 osoby.

Od dnia 01.09.2009r. Zarząd Funduszu pracował w 3-osobowym składzie:

1. Marek Mielczarek - Prezes Zarządu,
2. Ewa Mańkowska - Zastępca Prezesa Zarządu,
3. Jerzy Ignaszak - Zastępca Prezesa Zarządu,

Średnioroczne zatrudnienie w Funduszu w 2009 roku wynosiło 73,91 etatu.

Podczas 50 posiedzeń, które odbyły się w 2009 r. Zarząd podjął łącznie 655 uchwał, w tym 452 uchwały o dofinansowaniu realizacji zadań, których wartość pomocy finansowej nie przekraczała 0,5% przychodu z roku poprzedniego, tj. kwoty 621.262,05 zł oraz 170 uchwał wymagających zatwierdzenia przez Radę Nadzorczą. Kolejnych 11 uchwał dotyczyło anulowania decyzji z lat ubiegłych, następne 4 uchwały

przyznania nagród za działalność na rzecz ochrony środowiska i gospodarki wodnej oraz pozostałych 15 uchwał spraw organizacyjnych. 3 uchwały dotyczyły akceptacji warunków dofinansowania realizacji projektów oraz zawarcia umów dotacji w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko.

Łączna pomoc finansowa przyznana decyzjami Zarządu w 2009r. wyniosła 28.261.198,27 zł i miała następującą strukturę: dotacje 10.975.664,82 zł (38,84 %), pożyczki 13.177.285,47 zł (46,63) oraz dopłaty do oprocentowania preferencyjnych kredytów i pożyczek 4.108.247,98 zł (14,54 %).

W 2009 r. praca Zarządu koncentrowała się głównie na:

- przygotowywaniu wniosków wraz z propozycją formy i kwoty pomocy przedkładanych Radzie Nadzorczej do uchwalenia i zatwierdzenia. W 2009 r. Zarząd przygotował do przedłożenia Radzie Nadzorczej do rozpatrzenia i zatwierdzenia wnioski na łączną kwotę 170.909.956,56 zł,
- podejmowaniu decyzji o udzielaniu pożyczek, dotacji oraz przyznawaniu dopłat do oprocentowania preferencyjnych kredytów i pożyczek będących ustawowo w jego kompetencjach,
- podejmowaniu uchwał anulujących przyznaną pomoc w ramach własnych decyzji wobec rezygnacji kontrahentów z przyznanej pomocy bądź zmiany wielkości przyznanej pomocy finansowej,
- akceptacji zmian warunków umów oraz kontrolowaniu wykorzystania pożyczek i dotacji przyznanych ze środków Funduszu,
- bieżącej analizie przychodów i wydatków Funduszu, a także kontroli realizacji planu działalności i planu finansowego oraz wnioskowaniu o dokonanie w nich przesunięć,
- opiniowaniu wniosków o umorzenie pożyczek przedkładanych Radzie Nadzorczej do decyzji,
- gospodarowaniu środkami Funduszu,
- analizowaniu efektywności wydatkowania środków Funduszu pod kątem uzyskiwanych największych efektów rzeczowych dla środowiska województwa dolnośląskiego,
- przygotowaniu dokumentów, materiałów i informacji na posiedzenia Rady Nadzorczej,

- współpracy z Narodowym Funduszem Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w zakresie ustalenia priorytetów inwestycyjnych i pozyskiwania środków dla województwa dolnośląskiego,
- rozwijaniu współpracy z innymi instytucjami finansowymi oraz bankami dla zwiększenia możliwości inwestowania w zadania ochrony środowiska,
- ścisłej współpracy z gminami i powiatami w zakresie realizacji zadań ochrony środowiska,
- rozwijaniu współpracy z innymi instytucjami i urzędami, odpowiedzialnymi za ochronę środowiska i gospodarkę wodną,
- rozwijaniu nowoczesnych form finansowania inwestycji środkami Funduszu,
- bieżącej analizie funkcjonowania Funduszu oraz podejmowaniu decyzji usprawniających jego działalność.

II. DZIAŁALNOŚĆ STATUTOWA

Finansowanie zadań i przedsięwzięć w układzie dziedzin ochrony środowiska

Kierunki wydatkowania środków Funduszu wyznaczały uchwalone przez Radę Nadzorczą na podstawie ustawy z dnia 27.04.2001 r. - Prawo ochrony środowiska (tekst jednolity Dz.U. Nr 25 z 2008, poz. 150 z późn. zm.):

- „Zasady udzielania i umarzania pożyczek, udzielania dotacji oraz dopłat do oprocentowania preferencyjnych kredytów i pożyczek ze środków WFOŚiGW we Wrocławiu”,
- „Kryteria wyboru przedsięwzięć finansowanych ze środków Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej we Wrocławiu”,
- „Lista przedsięwzięć priorytetowych Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej we Wrocławiu planowanych do dofinansowania w 2009 r.”,
- „Strategia działania Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej we Wrocławiu na lata 2009-2012” uchwalonych przez Radę Nadzorczą Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej we Wrocławiu.

Dofinansowaniem objęto wyłącznie zadania i przedsięwzięcia spełniające warunki określone w wymienionych wyżej dokumentach.

W 2009 r. rozpatrzono ogółem 434 wnioski (w tym 43 złożone w roku 2008) o udzielenie pomocy finansowej na realizację zadań związanych z ochroną środowiska i gospodarką wodną, na łączną kwotę 384 091,5 tys. zł. Spośród rozpatrzonych wniosków 19 nie spełniało obowiązujących w Funduszu „Kryteriów ...”, a 27 zostało wycofanych przez wnioskodawców. Z pozostałych 388 wniosków: 347 tj. 89,4% zostało rozpatrzonych pozytywnie przez Zarząd i Radę Nadzorczą Funduszu, 7 tj. 1,8% zostało rozpatrzonych odmownie, między innymi ze względu na niewielki efekt ekologiczny planowany do uzyskania w wyniku ich realizacji, a 34 tj. 8,8% pozostały do rozstrzygnięcia w 2010 r.

Przygotowanie zadań do realizacji w stopniu zgodnym z obowiązującymi w Funduszu procedurami pozwoliło na zawarcie w 2009 r. ogółem 382 nowych umów na kwotę 158 807,5 tys. zł, w tym:

- 129 umów pożyczek na kwotę 124 680,0 tys. zł,
- 251 umów dotacji na kwotę 33 595,1 tys. zł,
- 2 umów trójstronnych z bankami i beneficjentami na dopłatę do oprocentowania kredytów ze środków banków i na ich ryzyko na kwotę 532,4 tys. zł.

Zawarte zostały ponadto aneksy do umów z lat ubiegłych zmieniające wysokość przyznanej pomocy, głównie w związku z korektą wartości realizowanych zadań, w wyniku czego przyznane poprzednio dofinansowanie uległo zwiększeniu o kwotę 8 485,8 tys. zł.

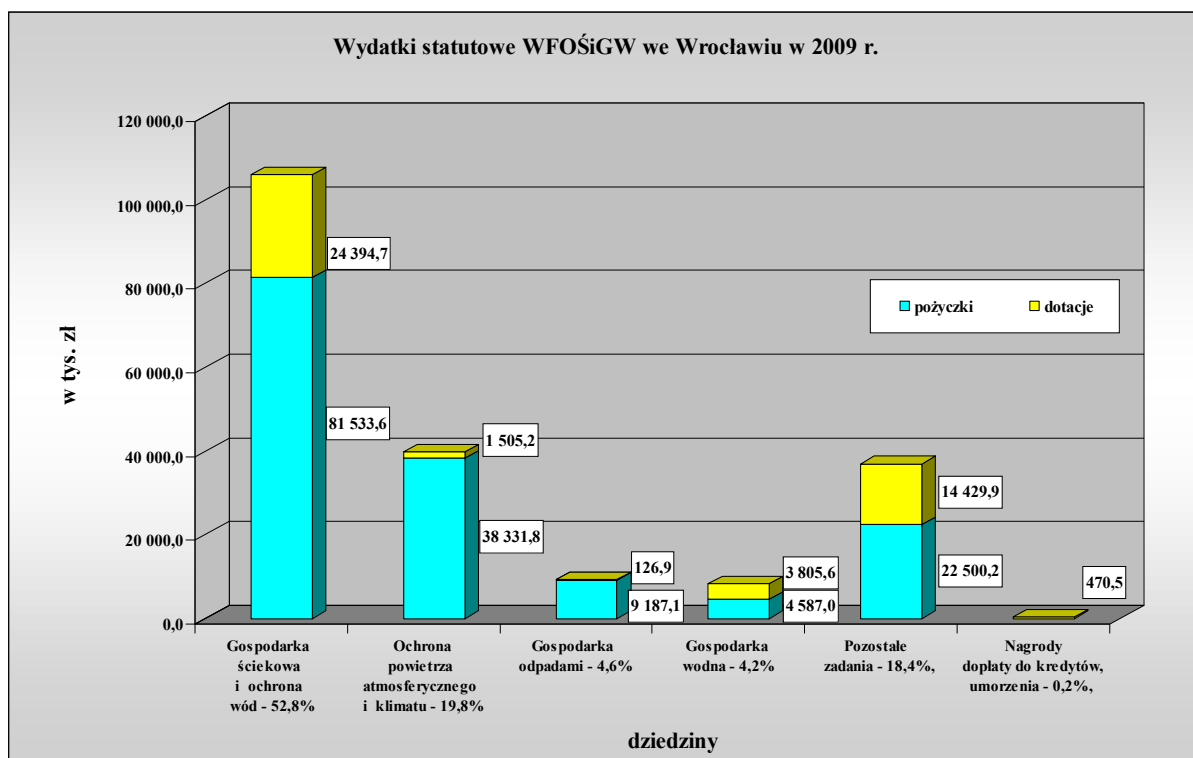
W ramach umowy z BOŚ zawarto 79 umów na dopłatę do oprocentowania kredytów ze środków banków na kwotę 118,3 tys. zł

Uwzględniając czynne umowy zawarte przez Fundusz przed 1 stycznia 2009 r., umowy zawarte w 2009 r. oraz zadania w stosunku do których Zarząd i Rada Nadzorcza Funduszu podjęły uchwały o dofinansowaniu, w obsłudze pracowników merytorycznych znajdowało się w okresie sprawozdawczym łącznie 499 zadań, w tym 425 zadań z podpisanymi umowami oraz 74 zadania przygotowywane do ich podpisania.

W 2009 r., na podstawie umów pożyczek i dotacji zawartych w 2009 r. i latach ubiegłych, Fundusz dofinansował bezpośrednio realizację 391 nowych i kontynuowanych zadań związanych z ochroną środowiska i gospodarką wodną kwotą 200 402,0 tys. zł, z czego pożyczki wyniosły 156 139,7 tys. zł (77,9%), dotacje 44 262,3 tys. zł (22,1%). Ponadto 33,2 tys. zł wydatkowano na nagrody za osiągnięcia w ochronie środowiska, 147,0 tys. zł skierowano na dopłaty do kredytów preferencyjnych udzielanych banki w ramach zawartych z nimi umów (w tym na 1 zadanie realizowane na podstawie umowy trójstronnej), a Rada Nadzorcza Funduszu podjęła decyzje o umorzeniu pożyczek na kwotę 290,3 tys. zł. Nagrody za osiągnięcia w ochronie środowiska, dopłaty do oprocentowania kredytów preferencyjnych udzielanych przez BOŚ S.A. ze środków własnych oraz umorzenia pożyczek stanowiły łącznie 0,2% całości wydatków.

Uwzględniając rangę potrzeb oraz przyjęte priorytety w zakresie ochrony środowiska i gospodarki wodnej środki Funduszu wydatkowano na następujące dziedziny:

- gospodarkę ściekową i ochronę wód – 105 928,4 tys. zł (52,8% wydatkowanych środków) dofinansowując 87 zadań,
- ochronę powietrza atmosferycznego i klimatu – 39 837,0 tys. zł (19,8%) dofinansowując 57 zadań,
- gospodarkę odpadami – 9 314,0 tys. zł (4,6%), dofinansowując 18 zadań,
- pozostałe zadania – 45 322,7 tys. zł (22,6%), dofinansowując 229 zadań, w tym:
  - ✓ gospodarkę wodną i ochronę przeciwpowodziową – 8 392,6 tys. zł (4,2%), dofinansowując 16 zadań,

- ✓ leśnictwo, ochronę przyrody i krajobrazu – 2 999,5 tys. zł (1,5%), dofinansowując 26 zadań,
- ✓ edukację ekologiczną – 4 282,6 tys. zł (2,1%), dofinansowując 126 zadań,
- ✓ monitoring środowiska – 3 133,2 tys. zł (1,6%), dofinansowując 8 zadań,
- ✓ zapobieganie i likwidację poważnych awarii i ich skutków – 2 210,0 tys. zł

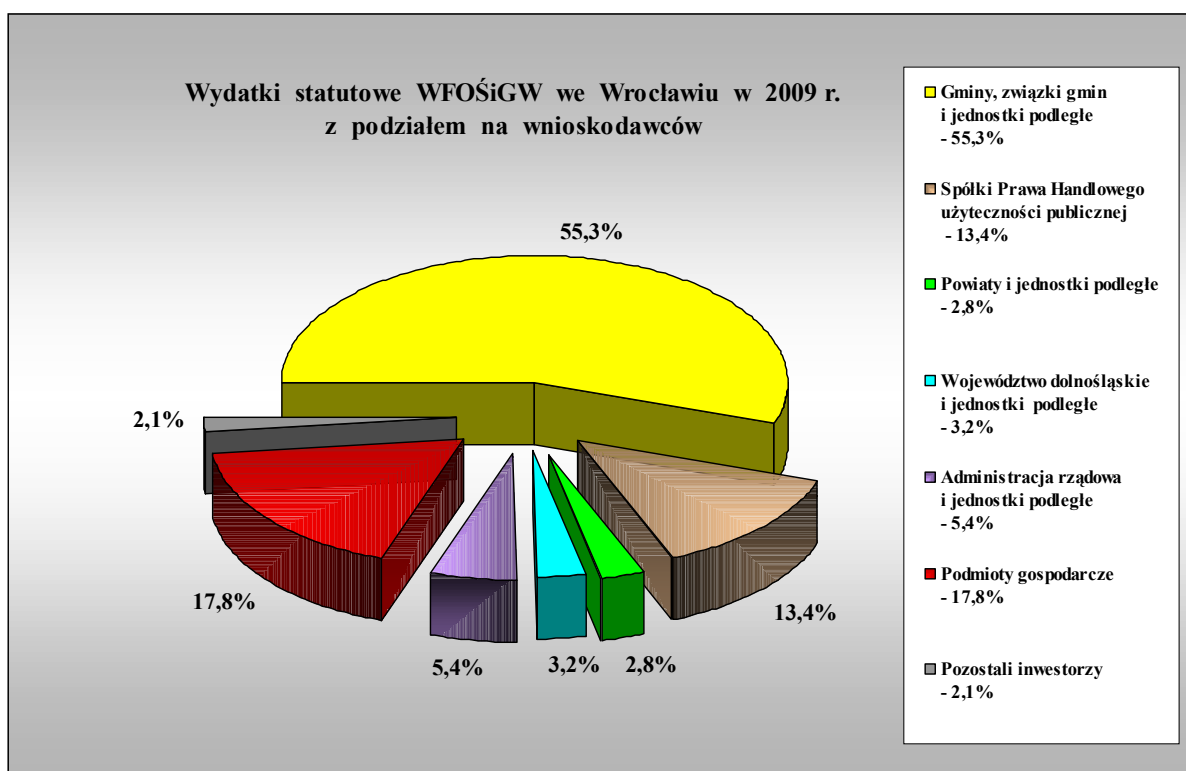
(1,1%), dofinansowując 17 zadań,

- ✓ inne zadania (m.in. profilaktyka zdrowotna dzieci, wapnowanie gleb, usuwanie skutków powodzi) – 24 304,7 tys. zł (12,1%), dofinansowując 36 zadań,
- nagrody za osiągnięcia w ochronie środowiska, dopłaty do oprocentowania kredytów preferencyjnych udzielanych przez banki oraz umorzenia pożyczek – 470,5 tys. zł (0,2%).

Wydatki statutowe Funduszu w 2009 r. z podziałem na dziedziny ochrony środowiska przedstawione zostały w tabeli nr 1.

W 2009 r. na bezpośrednie dofinansowanie realizacji zadań skierowano środki w wysokości 200 402,0 tys. zł, w tym na zadania realizowane przez:

- gminy, związki gmin i podmioty zależne (jednostki komunalne, szkoły i inne) – 55,3% tj. 110 884,2 tys. zł (25,0% stanowiły dotacje, a 75,0% pożyczki),
- spółki prawa handlowego o charakterze użyteczności publicznej (przedsiębiorstwa wodociągów i kanalizacji, gospodarki komunalnej itp.) – 13,4% tj. 26 939,4 tys. zł, (0,04% stanowiły dotacje, a 99,96% pożyczki),

- powiaty i ich jednostki – 2,8% tj. 5 677,9 tys. zł (28,1% stanowiły dotacje, 71,9% pożyczki),
- Województwo Dolnośląskie i jednostki podległe – 3,2% tj. 6 442,9 tys. zł (36,1% stanowiły dotacje, 63,9% pożyczki); największym beneficjentem z tej grupy był Wojewódzki Szpital dla Nerwowo i Psychiczenie Chorych w Bolesławcu,
- administrację rządową oraz jednostki jej podległe – 5,4% tj. 10 771,7 tys. zł (83,1% stanowiły dotacje, 16,9% pożyczki); największymi inwestorami w tej grupie byli Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej we Wrocławiu, Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska oraz instytuty państwowe,
- podmioty gospodarcze (przedsiębiorstwa państwowe, spółdzielnie, pozostałe spółki prawa handlowego) – 17,8% tj. 35 585,7 tys. zł (99,3% stanowiły pożyczki, a 0,7% dotacje),
- pozostałych inwestorów, w tym pozarządowe organizacje ekologiczne - 2,1% tj. 4 100,1 tys. zł (82,5% stanowiły dotacje, a 17,5% pożyczki); największymi inwestorami w tej grupie były stowarzyszenia i fundacje oraz kościoły i związki wyznaniowe.

W ramach dopłat do oprocentowania kredytów Fundusz kontynuował współpracę z Bankiem Ochrony Środowiska S.A. Oddział we Wrocławiu, w tym linię kredytową finansującą likwidację wyrobów zawierających azbest. Prolongowano umowy określające warunki udzielania przez ten bank kredytów preferencyjnych na zadania związane z ochroną środowiska i gospodarką wodną, obejmujące budowę i modernizację kotłowni, finansowanie inwestycji termomodernizacyjnych, budowę małych oczyszczalni ścieków bytowo – gospodarczych oraz likwidację wyrobów zawierających azbest. Istotą tych umów jest angażowanie przez bank środków własnych w realizację małych projektów, natomiast Wojewódzki Fundusz dopłaca część odsetek do udzielonego kredytu preferencyjnego. W zakresie tych linii kredytowych w 2009 r. Bank zawarł z inwestorami 79 umów preferencyjnych.

W sumie na dofinansowanie częściowej spłaty odsetek do umów zawartych przez BOŚ S.A. w 2009 r. oraz w latach poprzednich Fundusz wydatkował 141,8 tys. zł, w tym:

- ochrona powietrza – 136,3 tys. zł,

- ochrona wód – 0,4 tys. zł,
- ochrona powierzchni ziemi – 5,1 tys. zł.

Mając na celu zwiększenie środków przeznaczonych na realizację zadań ochrony środowiska Fundusz wprowadził nowy produkt w formie dopłat do oprocentowania kredytów udzielanych przez wybrane przez wnioskodawców, za zgodą Funduszu, banki. Zawarto 2 umowy trójstronne (między Funduszem, bankiem i beneficjentem) ustalając łączną kwotę dopłat do wysokości 532,4 tys. zł. W 2009 r. wypłaty z tego tytułu wniosły 5,1 tys. zł.

Zobowiązania Funduszu z tytułu zawartych umów, na dofinansowanie 100. zadań przewidzianych do zrealizowania w roku 2009 i w latach następnych, wyniosły na koniec 2009 r. 91 613,3 tys. zł, w tym zobowiązania dotacyjne 31 746,3 tys. zł, pożyczkowe 59 339,8 tys. zł oraz z tytułu dopłat do kredytów w ramach zawartych umów trójstronnych 527,2 tys. zł. Zobowiązania dotyczą zadań kontynuowanych, których zakończenie planowane było w 2010 r. i w latach następnych.

Ponadto organy statutowe Funduszu podjęły uchwały o dofinansowaniu 79 zadań kwotą 121 441,5 tys. zł (z czego 25 687,8 tys. zł stanowią dotacje, 89 763,7 tys. zł pożyczki, a 5 990,0 tys. zł dopłaty do kredytów bankowych), na dofinansowanie których umowy zawarte zostaną w 2010 r. po zakończeniu procedur przetargowych.

Wykaz zadań dofinansowanych przez Fundusz w 2009 r. oraz zobowiązań umownych na lata następne zawiera tabela nr 7.

1. Gospodarka ściekowa i ochrona wód

Z dziedziny gospodarki ściekowej i ochrony wód Fundusz rozpatrzył w 2009 r. 96 wniosków, z których 81 zostało rozpatrzonych pozytywnie przez Zarząd i Radę Nadzorczą, 5 zostało wycofanych przez wnioskodawców, 5 nie spełniało obowiązujących w Funduszu „Kryteriów ...”, a 5 pozostało do rozstrzygnięcia w 2010 r.

W ciągu roku w trakcie realizacji znajdowało się 95 zadań inwestycyjnych,

spośród których 87 zostało dofinansowanych.

Na zadania związane z budową lub modernizacją miejskich i wiejskich mechaniczno-biologicznych oczyszczalni ścieków oraz budowę sieci kanalizacyjnych w miastach i wsiach województwa dolnośląskiego Fundusz wydatkował ogółem w 2009 r. 105 928,4 tys. zł tj. 52,8% środków wypłaconych na realizację wszystkich zadań statutowych, z czego 24 394,7 tys. zł, tj. 23,0% stanowiły dotacje, a 81 533,6 tys. zł tj. 77,0% pożyczki.

Na lata następne Fundusz posiada zobowiązania wynikające z zawartych umów w stosunku do 39 zadań kontynuowanych na kwotę 57 431,0 tys. zł (62,7% wszystkich zobowiązań), z czego 25 609,4 tys. zł dotyczy umów dotacji, a 31 821,6 tys. zł umów pożyczek.

W 2009 r. zakończono zmodernizowano 5 oczyszczalni ścieków zwiększając ich przepustowość o 1.145,6 m³/d i oddano do użytku 3 małe oczyszczalnie ścieków o łącznej przepustowości 5,99 m³/d.

Na terenie 27 gmin w 37 miejscowościach wybudowano 204,6 km sieci kanalizacyjnych, w tym 188,9 km na terenach wiejskich. Przeprowadzono renowację sieci kanalizacji sanitarnej długości 1 km.

Wykonano 14 dokumentacji na modernizację i rozbudowę gospodarki wodno-ściekowej.

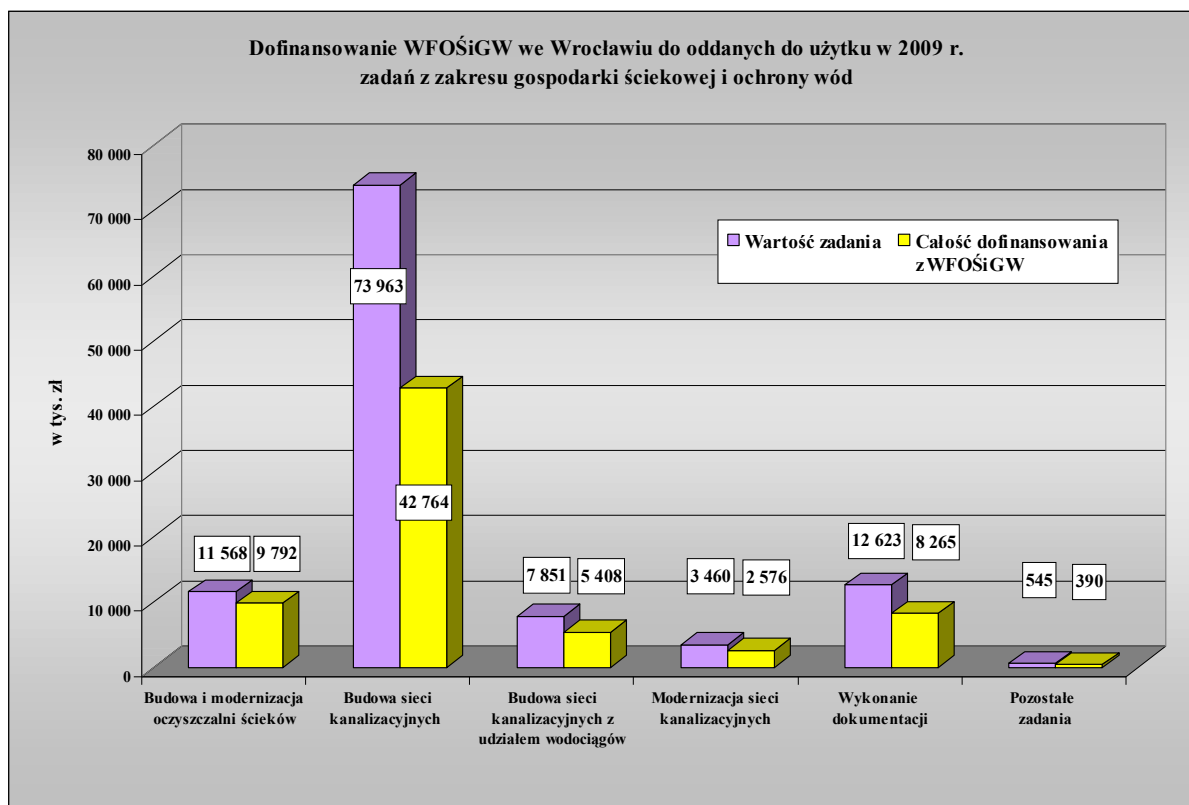
Wybrane efekty rzeczowe uzyskane w wyniku oddania do użytku nowo wybudowanych i zmodernizowanych oczyszczalni ścieków oraz efekty w zakresie kanalizacji ściekowej przedstawiają tabele nr 2 i 3.

W efekcie tych działań zaistniała możliwość ograniczenia ładunku zanieczyszczeń odprowadzanych w ściekach:

- BZT5 - 938,05 w kg/d
- zawiesina ogólna - 869,94 w kg/d

Przy ogólnej wartości zadań zakończonych w 2009 r. w wysokości 110 009,9 tys. zł, dofinansowanie Funduszu wyniosło 69 196,1 tys. zł, w tym

17 177,1 tys. zł w formie dotacji oraz 52 019,1 tys. zł w formie pożyczki.

Do najważniejszych zadań z zakresu ochrony wód, które dofinansowywane były przez Fundusz w 2009 r. należą:

- 1) z oddanych do eksploatacji nowo wybudowanych i modernizowanych mechaniczno-biologicznych oczyszczalni ścieków:
  - w obiekcie Hotelu Las w Piechowicach o przepustowości 100,0m³/d,
  - w obiekcie Uniwersytetu Wrocławskiego w Stacji Ekologicznej "STORCZYK" w Karpaczu o przepustowości 3,59m³/d,
  - dla miasta i gminy Wąsosz – o przepustowości 600 m³/d (przyrost przepustowości 550 m³/d),
  - w Siechnicach – o przepustowości 2 320 m³/d (przyrost przepustowości 500 m³/d).
- 2) z przekazanych do eksploatacji sieci kanalizacji sanitarnej i deszczowej:
  - kanalizacja sanitarna w miejscowościach Rakoszyce i Kulin w Środzie Śląskiej – 11,63 km,

- kanalizacja sanitarna w miejscowościach Suszki, Kolonia Kraszowice, Stare Jaroszowice i Żeliszów w gminie Bolesławiec o łącznej długości 38,33 km,
- kanalizacja sanitarna dla m. Ławszowa, uzupełnienie odcinków kanalizacji sanitarnej i sieci wodociągowej w m. Kliczków i Osiecznica oraz uzupełnienie odcinka kanalizacji sanitarnej w m. Tomisław w ramach IV etapu gospodarki ściekowej w Gminie Osiecznica o łącznej długości sieci kanalizacji sanitarnej 20,98 km,
- kanalizacja sanitarna w Piechowicach – 0,19 km,
- kanalizacja sanitarna i deszczowa w obiekcie Uniwersytetu Wrocławskiego w Stacji Ekologicznej "STORCZYK" w Karpaczu o długości 0,29 km,
- kanalizacja sanitarna i deszczowa w rejonie ulic Wojska Polskiego – Sikorskiego w Bielawie - 1,965 km sieci kanalizacyjnej,
- kanalizacja dla wsi Niedaszów, gm. Mściwojów o dł. 5, 5 km,
- kanalizacja dla wsi Słup, Chroślice, Męcinka, gm. Męcinka o łącznej dł. 12,2 km,
- kanalizacja dla wsi Gołocin, gm. Chojnów o dł. 3,8 km,
- 3,5 km kanalizacji sanitarnej oraz 1,2 km kanalizacji deszczowej w rejonie ul. Leśnej, Krótkiej i Łukowej oraz Legnickiej w Prochowicach - 1,16 km
- kanalizacja tranzytowa ze wsi Bolkowice do Paszowic i kanalizacja sanitarna dla miejscowości Bolkowice – 7,9 km,
- kanalizacja sanitarna w gminie Święta Katarzyna - 2 km,
- kanalizacja sanitarna w gminie Jelcz Laskowice - 6,6 km,
- kanalizacja w Gminie Oława dla miejscowości: Bystrzyca, Janików, Stary Otok, Stary Górnik - 44,20 km,
- kanalizacja w mieście Oława o łącznej długości – 3,01 km,
- kanalizacja sanitarna w gminie Wołów - 13,41 km,
- kanalizacja sanitarna w gminie Czernica- 7,85 km,
- kanalizacja sanitarna realizowana przez PGK „Dolinę Baryczy”- 5,3 km.

Ponadto w 2009 r. realizowano zadania z terminem zakończenia w latach następnych, a mianowicie:

- w mieście Jelenia Góra w ramach programu Fundusz Spójności-ISP

2002/PL/16/P/PE/033 - "Zaopatrzenie w wodę i oczyszczanie ścieków w Jeleniej Górze,

- w mieście Bolesławiec – w ramach programu Funduszu Spójności-ISPА 2001/PL/P/PE/026 „Oczyszczanie ścieków w Bolesławcu”,
- na terenie gmin Mysłakowice, Podgórzyn, Szklarska Poręba i Kowary przez Karkonoski System Wodociągów i Kanalizacji spółkę z o.o. w ramach Funduszu Spójności „Karkonoski System Wodociągów i Kanalizacji – I etap,
- budowa oczyszczalni ścieków i kanalizacji sanitarnej dla aglomeracji Jordanów Śląski - etap I,
- rozbudowa i modernizacja oczyszczalni ścieków w Sobótce oraz budowa kanalizacji sanitarnej w Sobótce Zachodniej i na osiedlu Różanym w ramach Mechanizmu Finansowego EOG –I etap,
- budowa sieci kanalizacji sanitarnej w Niedamirowie, Opawie, Okrzeszynie i Lubawce oraz mechaniczno – biologicznej oczyszczalni ścieków w Okrzeszynie w ramach Programu Operacyjnego Współpracy Transgranicznej Republika Czeska – Rzeczpospolita Polska na lata 2007-2013,
- w gminie Kobierzyce – Budowa kanalizacji sanitarnej oraz rozbudowa oczyszczalni ścieków dla części południowej gminy Kobierzyce,
- w gminie Katy Wrocławskie - Budowa kanalizacji sanitarnej w Smolcu – dokończenie,
- w gminie Oława – Budowa kanalizacji sanitarnej w miejscowościach: Godzikowice, Ścinawa, Ścinawa Polska wraz z remontem i budową chodników oraz odwodnieniem w gminie Oława,
- w gminie Oława - Budowa kanalizacji sanitarnej dla miejscowości Stanowice, Stanowice-lotnisko, Marcinkowice w gminie Oława.

Osobną grupę stanowiły zadania związane z przygotowaniem dokumentacji do Funduszy Unijnych:

- dla Gmin Sulików, Platerówka i Zgorzelec w ramach programu Czerwona Woda do Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko,
- dla Gminy Dobromierz, Wodociągi i Kanalizacja Sp. z o.o. Dzierżoniów, Gmina Ziębice,

- opracowanie dokumentacji technicznej w ramach budowy kanalizacji w Gminie Strzelin wraz z modernizacją oczyszczalni ścieków w Chociwelu,
- dokumentacja projektowa na wykonanie I, II, III i IV etapu uporządkowania gospodarki ściekowej środkowej części Gminy Kobierzyce,
- projekty budowlane i wykonawcze dla przedsięwzięcia: "Uporządkowanie gospodarki ściekowej w zlewni rzeki Baryczy" - zakończono opracowanie dokumentacji technicznej wraz z uzyskanym pozwoleniem na budowę, która umożliwi złożenie wniosku do Funduszu Spójności w ramach POIiŚ w latach 2007-2013.

Ponadto ze środków Funduszu realizowano zadania, które będą kontynuowane w latach następnych, a mianowicie:

- budowa sieci kanalizacji sanitarnej w Międzyzlesiu,
- budowa sieci kanalizacji sanitarnej wraz z przyłączami w Piławie Górnej,
- budowa kanalizacji sanitarnej ul.Polna, ul.Sanatoryjna, ul. 9 Maja w Pieszycach,
- budowa kanalizacji sanitarnej w Bystrzycy Dolnej,
- budowa kanalizacji sanitarnej wraz z przyłączami dla wsi Kłobuczyn oraz Koźlice w Gminie Gaworzyce,
- budowa kanalizacji sanitarnej dla miejscowości Wiadrów, Sokola i Kwietniki w Gminie Paszowice,
- budowa urządzeń do podczyszczania wód deszczowych i roztopowych z terenu miasta Polkowice,
- budowa kanalizacji sanitarnej oraz sieci wodociągowej na terenie miasta Chojnowa,
- budowa sieci kanalizacji sanitarnej w miejscowości Radomierzyce, Iwiny - w gminie Święta Katarzyna,
- budowa kanalizacji sanitarnej w Gminie Długołęka w miejscowościach Długołęka i Kamień oraz modernizacja oczyszczalni ścieków w miejscowości Mirków,
- budowa kanalizacji sanitarnej na terenie gminy Jelcz Laskowice,
- budowa kanalizacji sanitarnej i deszczowej wraz z modernizacją oczyszczalni ścieków w Sycowie(EOG) - w gminie Syców.

2. Ochrona powietrza atmosferycznego i klimatu

Z dziedziny ochrony powietrza atmosferycznego i klimatu Fundusz rozpatrzył w 2009 r. 63 wnioski, z których 48 zostało pozytywnie rozpatrzonych przez Zarząd i Radę Nadzorczą, 7 zostało wycofanych przez wnioskodawców, 4 nie spełniały obowiązujących w Funduszu „Kryteriów ...”, 1 został rozpatrzony odmownie ze względu na niewielki efekt ekologiczny planowany do uzyskania w wyniku jego realizacji, a 3 pozostały do rozstrzygnięcia na 2010 r.

W ciągu roku w trakcie realizacji znajdowało się 59 zadań. Fundusz wydatkował w 2009 r. środki na dofinansowanie 57 zadań.

Na dofinansowanie realizacji zadań zapewniających zmniejszenie emisji gazów i pyłów, powstających w procesie spalania energetycznego paliw, w tym poprzez termomodernizację budynków i modernizację starych kotłowni, Fundusz wydatkował 39 837,0 tys. zł, co stanowiło 19,8% całości wydatków statutowych, z czego 1 505,2 tys. zł tj. 3,8% stanowiły dotacje, a 38 331,8 tys. zł tj. 96,2% pożyczki.

Na lata następne podjęto zobowiązania wynikające z zawartych umów w stosunku do 9 zadań kontynuowanych na kwotę 17 378,5 tys. zł (19,0% wszystkich zobowiązań), w tym w formie dotacji 283,2 tys. zł, pożyczki 16 568,1 tys. zł. oraz w formie dopłat do oprocentowania kredytów bankowych w ramach umów trójstronnych 527,2 tys. zł.

Przy ogólnej wartości zadań z zakresu ochrony powietrza oddanych do użytku w 2009 r. w wysokości 43 300,6 tys. zł, dofinansowanie Funduszu wyniosło 27 722,3 tys. zł, w tym 1 749,5 tys. zł w formie dotacji oraz 25 972,8 tys. zł w formie pożyczki.

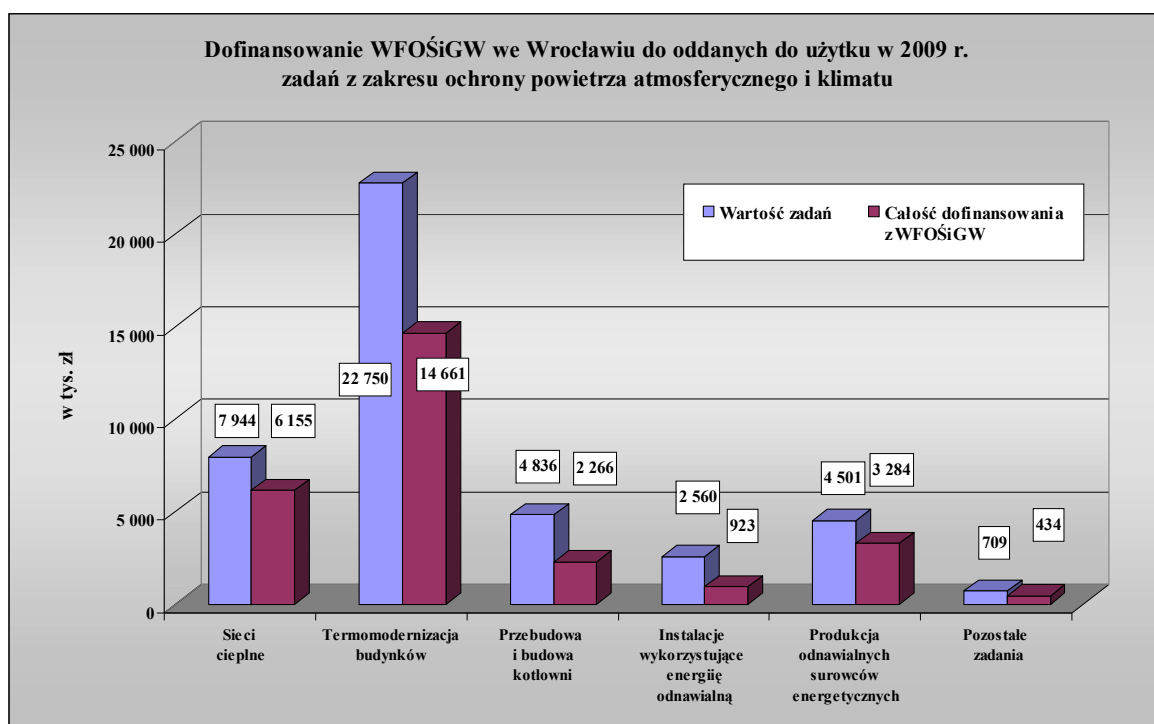
Dofinansowanie Funduszu ukierunkowane było na pomoc w realizacji zadań związanych z:

- ograniczeniem niskiej emisji z lokalnych kotłowni poprzez ich modernizację oraz

- budowę kotłowni na biomasę,
- ograniczeniem emisji zanieczyszczeń przemysłowych,
- budową i modernizacją sieci ciepłowniczych,
- termomodernizacją budynków,
- wspieraniem nowych technologii pozwalających na uzyskanie tzw. „czystej” energii z odnawialnych źródeł energii.

Efekty rzeczowe pomocy finansowej udzielonej przez Fundusz na zadania związane z ochroną powietrza atmosferycznego i klimatu są następujące:

- 1) wybudowano i zmodernizowano 11 kotłowni na kotłownie opalane gazem, o łącznej mocy 7.560 kW, 1 kotłownię olejową o mocy 65 kW,
- 2) zmodernizowano 4 kotłownie węglowe o mocy 5.750 kW na mniej uciążliwe dla środowiska niż tradycyjne kotłownie opalane paliwem stałym,
- 3) wybudowano 2 kotłownię opalaną biomasą (drewno) o mocy 178 kW,
- 4) wybudowano sieci ciepłownicze o długości 3 798,1 mb,
- 5) w 6 obiektach zainstalowano dodatkowe ogrzewanie wykorzystujące solary - 274 szt. kolektorów słonecznych,
- 6) w 1 obiekcie zainstalowano pompę ciepła - kolektor gruntowy o mocy 20 kW,
- 7) przeprowadzono termomodernizację 22 obiektów.

Obiekty i instalacje przekazane do eksploatacji w 2009 r. pozwolą na obniżenie w skali roku emisji:

- pyłu - 249,76 Mg/r
- SO₂ - 238,52 Mg/r
- No_x - 49,46 Mg/r
- CO - 116,72 Mg/r
- CO₂ - 10 235,22 Mg/r

Efekty rzeczowe uzyskane w zakresie ochrony powietrza przedstawione zostały w tabeli nr 4.

Do największych inwestycji zrealizowanych w 2009 r. przy udziale finansowym Funduszu zaliczyć należy:

- Przebudowę:
  - ✓ kotłowni węglowej na kotłownię gazową w odlewni żeliwa w Ścinawce Średniej – moc kotłowni 3,8 MW,
  - ✓ kotłowni stałopalnej na gazową w budynku sali gimnastycznej Publicznej Szkoły Podstawowej Nr 6 w Boguszowie Gorcach - moc kotłowni 160 kW,
  - ✓ kotłowni węglowej o mocy 5.580 kW realizowana przez Zakład Energetyki Ciepłej w Górze,
  - ✓ kotłowni węglowej na gazową o mocy 375 kW zaopatrująca w ciepło budynki szkoły Podstawowej w Chocianowie.
- Budowę Zakładu Produkcji Brykietu ze słomy zbóż w Orsku przez DOZORBUD w Legnicy.
- Instalacje pozwalające na wykorzystanie energii słonecznej:
  - ✓ montaż kolektorów słonecznych w Domu Pomocy Społecznej SAMARYTANIN we Wrocławiu przy ul.Świątnickiej –68 sztuk kolektorów próżniowych o pow. czynnej 207,76 m²,
  - ✓ montaż kolektorów słonecznych do podgrzewania wody użytkowej i basenowej dla potrzeb Zakładu Opiekuńczo-Leczniczego w Wierzbicach Wrocławskich – 64 sztuk kolektorów płaskich o pow. czynnej 136,32 m²,
  - ✓ montaż kolektorów słonecznych dla potrzeb Domu Zakonnego w Bagnie –

- 48 sztuk kolektorów płaskich o pow. czynnej 61,92 m²,
- ✓ montaż kolektorów słonecznych do podgrzewania c.w.u. w Domu Dziecka - Placówka Wielofunkcyjna w Górcu - 10 sztuk kolektorów płaskich o pow. czynnej 21,90 m².
  - Modernizację systemu grzewczego w budynku Publicznej Szkoły Podstawowej nr 3 w Świebodzicach – moc kotłowni 275 kW.
  - Projekt sieci i instalacji do wykorzystania energii odnawialnej z potoku Witoszówka dla potrzeb wytwarzania ciepłej wody użytkowej i ogrzewań niskotemperaturowych dla Wyższego Seminarium Duchownego w Świdnicy – moc pompy ciepła 20 kW.
  - Termomodernizację obiektów, modernizację systemu grzewczego z wykorzystaniem energii odnawialnej w obiektach Wojewódzkiego Szpitala dla Nerwowo i Psychicznie Chorych w Bolesławcu.
  - Termomodernizacje:
    - ✓ Szpitala Reumatologiczno-Rehabilitacyjnego w Żarowie - zmniejszenie zużycia ciepła w skali roku 1.177 GJ,
    - ✓ budynku żłobka w Dzierżoniowie - zmniejszenie zużycia ciepła w skali roku 291 GJ,
    - ✓ budynku Przychodni w Kamiennej Górze, budynku Ratusza Miejskiego oraz Przedszkola nr 1 i Przedszkola nr 2 w Kamiennej Górze,
    - ✓ budynku A i B Szkoły Podstawowej w Ściegnach ,
    - ✓ Szkoły Podstawowej nr 3 w Olszynie,
    - ✓ Przedszkola Samorządowego nr 2 w Szklarskiej Porębie .
    - ✓ placówek oświatowych w Jeleniej Górze obejmującą termomodernizację 6 obiektów, w których wymieniono 2 205 m² okien i drzwi, ocieplono 13 336 m² ścian oraz 8 295 m² stropodachów (szkoły podstawowe nr 3, 11 i 15, gimnazja nr 2 i 3 oraz Miejskie Przedszkole nr 10).

Na uwagę zasługuje rozpoczęcie w 2009 r. realizacji następujących zadań:

- Budowa układu oczyszczania gazu koksowniczego z amoniaku i siarkowodoru wraz z ekologiczną i ekonomicznie uzasadnioną ich utylizacją” w Wałbrzyskich Zakładach Koksowniczych „Victoria”S.A.
- Wykonanie preizolowanej wysokoparametrowej sieci ciepłowniczej wraz

z przyłączami i węzłami wielofunkcyjnymi dla budynków Zespołu Szkół Ponadgimnazjalnych w Oleśnicy przy ul. Wojska Polskiego 67/69.

- 2 zadań objętych dopłatami ze środków Funduszu do oprocentowania preferencyjnych kredytów bankowych i pożyczek w ramach umów trójstronnych:
  - ✓ Modernizacja turbozespołu nr 2 w Elektrownia Wodnej Wrocław I,
  - ✓ Modernizacja Turbozespołu 4 w Elektrownia Wodnej Wały Śląskie.

3. Gospodarka odpadami

Z dziedziny gospodarki odpadami Fundusz rozpatrzył w 2009 r. 21 wniosków, z których 15 zostało pozytywnie rozpatrzonych przez Zarząd i Radę Nadzorczą, 3 nie spełniały „Kryteriów ...” Funduszu, 1 zostały wycofane przez wnioskodawców, a 2 pozostały do rozstrzygnięcia w 2010 r.

W ciągu roku w trakcie realizacji znajdowało się 19 zadań. Fundusz wydatkował w 2009 r. środki na dofinansowanie 18 zadań.

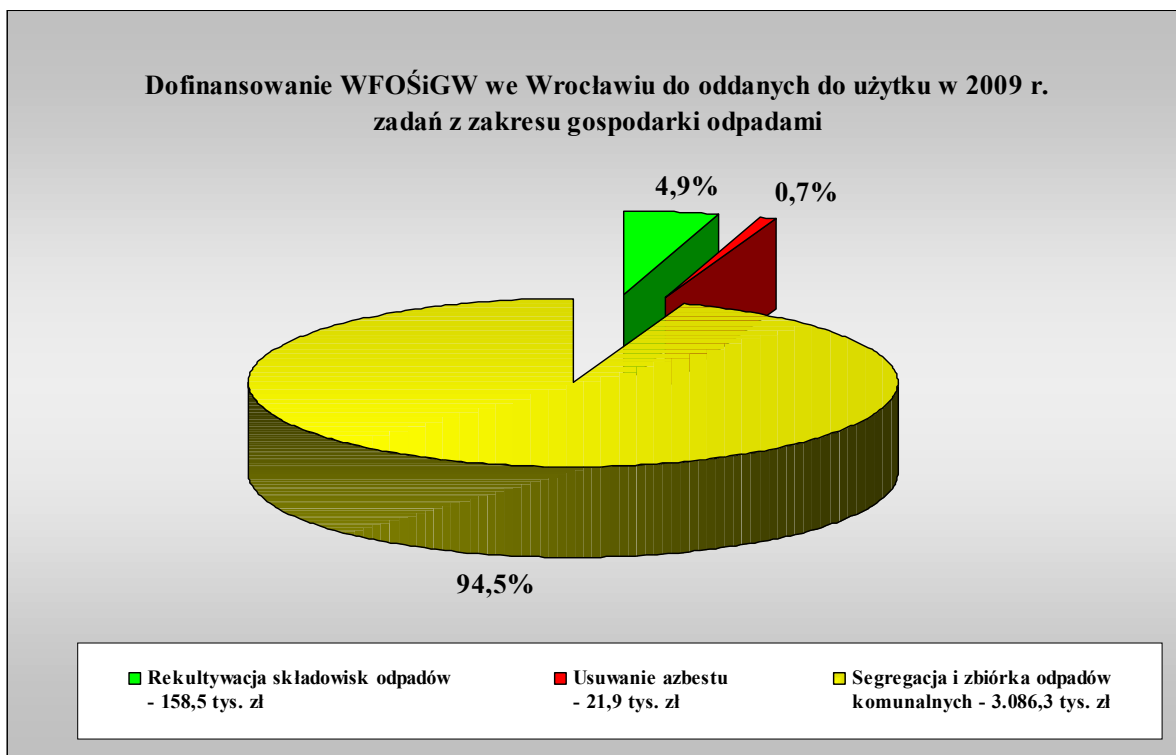
Na dofinansowanie realizacji zadań z tej dziedziny Fundusz wydatkował 9 314,0 tys. zł, co stanowiło 4,6% całości wydatków statutowych, z czego 126,9 tys. zł tj. 1,4% stanowiły dotacje, a 9 187,1 tys. zł, tj. 98,6% pożyczki.

Na realizację 5 zadań kontynuowanych Fundusz posiada zobowiązania na lata następne na kwotę 4 759,8 tys. zł (5,2% wszystkich zobowiązań), w tym w formie dotacji w kwocie 200,0 tys. zł oraz w formie pożyczki w kwocie 4 559,8 tys. zł.

Efekty rzeczowe pomocy finansowej udzielonej przez Fundusz na zadania związane z gospodarką odpadami są następujące:

- zrehabilitowano składowiska odpadów na powierzchni 1,36 ha,
- usunięto 30,7 Mg azbestu,
- zgromadzono i wyselekcjonowano w ciągu roku 1 843,97 Mg odpadów,
- zakupiono:
  - ✓ pojazdy specjalistyczne do zbiórki odpadów 11 szt.,

- ✓ pojemniki do selektywnej zbiórki odpadów 6 406 szt.

Wykaz wybranych zadań z zakresu gospodarki odpadami wraz z efektami rzeczowymi zawiera tabela nr 5.

Do najważniejszych zakończonych w 2009 r. zadań z zakresu gospodarki odpadami należą:

- rekultywacja składowiska odpadów w miejscowości Glinka na powierzchni 1,36 ha o objętości 83 000 m³,
- usunięcie 30,7 Mg azbestu w ramach zadania „Czysta gmina bez azbestu-etap II” - Gmina Kondratowice,
- modernizacja linii higienizacji osadu nadmiernego na oczyszczalni ścieków Złotoryi,
- realizacja programu gospodarki odpadowej, w ramach którego zakupiono:
  - ✓ sprzęt i wyposażenie na potrzeby organizacji w Powiecie Świdnickim systemu zbierania odpadów (przeterminowanych leków) – zadanie realizowane przez Powiat Świdnica,

- ✓ pojemniki do selektywnej zbiórki odpadów na terenie gminy Oleśnica 20 sztuk pojemników.

Ponadto w 2009 r. rozpoczęto realizację zadań, które będą kontynuowane w latach następnych, a mianowicie:

- Centralna słoneczna suszarnia osadów ściekowych na oczyszczalni ścieków Kłodzku,
- budowa systemu selektywnej zbiórki i odzysku odpadów biodegradowalnych odbieranych przez PLGK w Legnicy; zadanie to realizowane jest przy pomocy środków pozyskanych z EkoFunduszu,
- rekultywacja składowiska odpadów w Cieszycach – pow. rekultywowana 2,0 ha,
- wymiana baterii kondensatorów niskiego napięcia do kompensacji mocy biernej, zawierających czynnik PCB – unieszkodliwienie 10,88 Mg odpadów zawierających PCB przez Przedsiębiorstwo Energetyczne "ESV" S.A. w Siechnicach,
- budowa kwatery na odpady inne niż obojętne i niebezpieczne w obrębie składowiska odpadów komunalnych w Lubawce zrealizowana przez Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej "SANIKOM" sp. z o.o. Lubawka dla potrzeb Gmin z terenu Kotliny Kamiennogórskiej w Lubawce.

4. Pozostałe zadania

4.1. Gospodarka wodna i ochrona przeciwpowodziowa

Z dziedziny gospodarki wodnej i ochrony przeciwpowodziowej Fundusz rozpatrzył w 2009 r. 25 wniosków, z których 18 zostało pozytywnie rozpatrzonych przez Zarząd i Radę Nadzorczą, 2 nie spełniały „Kryteriów ...” Funduszu, 3 zostały wycofane przez wnioskodawców, a 2 zostały rozpatrzone odmownie ze względu na niewielki efekt ekologiczny planowany do uzyskania w wyniku ich realizacji.

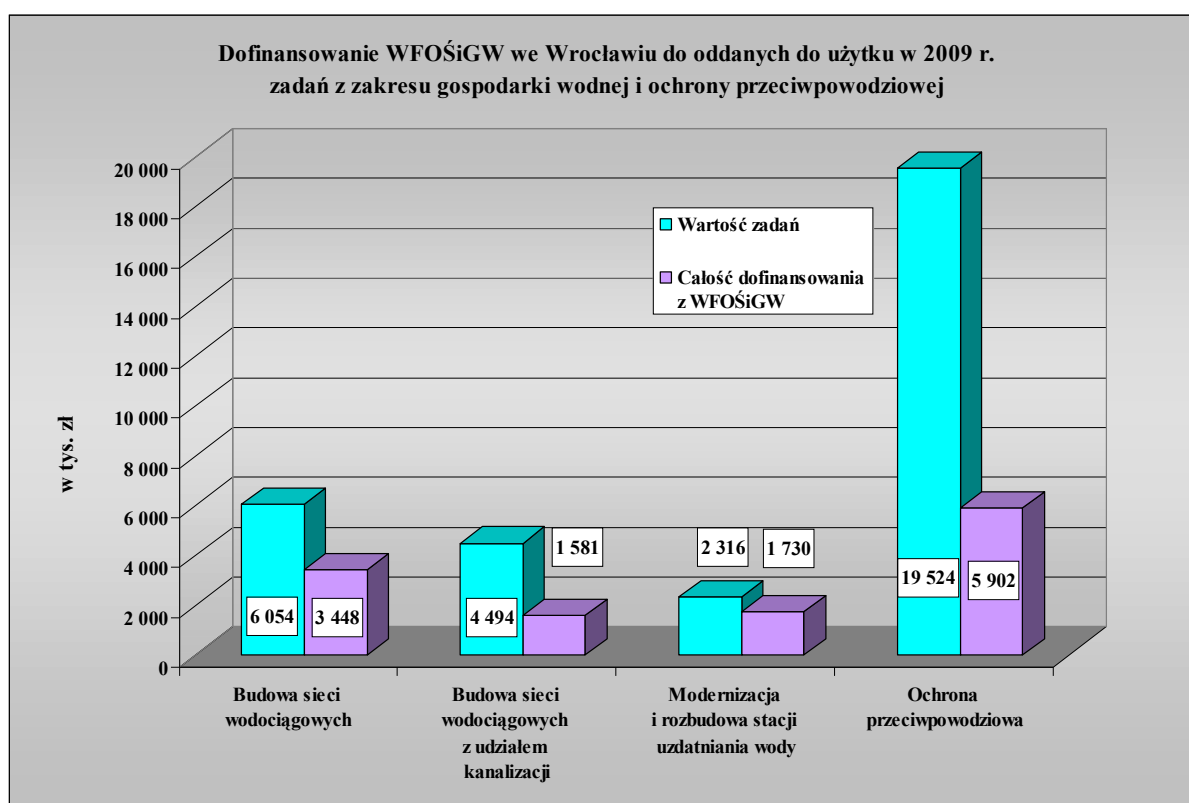
W ciągu roku w trakcie realizacji znajdowało się 19 zadań. Fundusz wydatkował w 2009 r. środki na dofinansowanie 16 zadań.

Na dofinansowanie realizacji zadań z tej dziedziny Fundusz wydatkował 8 392,6 tys. zł, co stanowiło 4,2% całości wydatków statutowych, z czego 3 805,6 tys. zł, tj. 45,3% stanowiły dotacje, a 4 587,0 tys. zł, tj. 54,7% pożyczki.

Na realizację 4 zadań kontynuowanych Fundusz posiada zobowiązania na lata następne na kwotę 2 526,5 tys. zł (2,8% wszystkich zobowiązań), w tym w formie dotacji w kwocie 2 142,0 tys. zł oraz w formie pożyczki w kwocie 384,5 tys. zł.

Środki przekazano na dofinansowanie realizacji zadań dotyczących:

- budowy sieci wodociągowych,
- ujęć wodnych i stacji uzdatniania wody,
- udroźnienia koryt rzek oraz uzupełnienia brakujących odcinków wałów przeciwpowodziowych.

Efekty rzeczowe pomocy finansowej udzielonej przez Fundusz na zadania związane z gospodarką wodną i ochroną przeciwpowodziową są następujące:

- wybudowano 56,3 km sieci wodociągowych (w 14 miejscowościach na terenie 9 gmin), w tym 50,3 km na terenach wiejskich i 6,0 km na terenach miejskich,
- zmodernizowano, rozbudowano i oddano do użytku 1 stację uzdatniania wody o wydajności 803,4 m³/d,
- w ramach ochrony przeciwpowodziowej wykonano:
  - ✓ regulację linii brzegowych rzek o łącznej długości 5,6 km.

Przy ogólnej wartości zadań zakończonych w 2009 r. w wysokości 32 388,9 tys. zł, dofinansowanie Funduszu wyniosło 12 660,8 tys. zł, w tym do budowy sieci wodociągowych (sieci wodociągowych budowanych łącznie z sieciami kanalizacyjnymi), modernizacji i rozbudowy stacji uzdatniania wody 6 758,8 tys. zł, remontów koryt rzek i modernizacji zabezpieczeń brzegowych w ramach ochrony przeciwpowodziowej 5 902,0 tys. zł.

Wybrane efekty rzeczowe uzyskane w 2009 r. w zakresie gospodarki wodnej przedstawia tabela nr 6.

Do najważniejszych zadań zrealizowanych w 2009 r. przy pomocy finansowej Funduszu należy zaliczyć:

- rozbudowę i przebudowę stacji uzdatniania wody do wydajności $Q_{\text{śrd}} = 803,4 \text{ m}^3/\text{d}$ w Bratowicach, gm. Żórawina,
- przebudowę sieci wodociągowej we wsi Stary Henryków – 2,415 km,
- budowę sieci wodociągowej:
  - ✓ Gorzanów – Szklarka – 2,459 km,
  - ✓ tranzyt Bądzów – Potoczek - 1,86 km,
  - ✓ dla wsi Gołocin, Gm. Chojnów - 4,3 km ,
  - ✓ w miejscowościach Gronów i Sławnikowice w Gminie Zgorzelec -14,85km,
  - ✓ Niwnice i Gradówek gm. Lwówek Śląski - 6,80km,
  - ✓ w Kliczkowie i Osiecznicy gm. Osiecznica - 2,72km,
  - ✓ w Piechowicach - 0,16km,
  - ✓ w obiekcie Uniwersytetu Wrocławskiego w Stacji Ekologicznej "STORCZYK" w Karpaczu - 0,31km,

- fragmentaryczny remont modernizacyjny ubezpieczeń brzegowych koryta potoku Łużyca w km 5+800 – 7+290 w miejscowości Wolimierz, Pobiedna na długości 1.490mb,
- remont modernizacyjny ubezpieczeń brzegowych rz. Bystrzycy Dusznickiej w m. Duszniki Zdrój – obręb „Papierni” oraz „Zdroju” – 0,26 km,
- odbudowę koryta potoku Czyżynka Struga – Lubomin etap II i III – 3,041 km,
- remont modernizacyjny ubezpieczeń brzegowych potoku Piastówka w km 3+833 – 4+039 i w km 4+286 – 4+595 w miejscowości Piechowice na długości 515mb.

Ponadto ze środków Funduszu realizowano zadania, które będą kontynuowane w latach następnych:

- regulacja potoku Wilczka w km 5+750 – 10+400 w miejscowości Wilkanów,
- regulacja potoku Lesk od km 7+260 do km 9+525 Etap I - odcinek w km 8+915 - 9+525 miejscowość Witków Śląski,
- budowa ujęcia wody i zakładu uzdatniania wody w miejscowości Gierałtowiec,
- budowa sieci wodociągowej w Niedamirowie i Opawie oraz ujęcia wody wraz ze stacją uzdatniania w Niedamirowie w ramach Programu Operacyjnego Współpracy Transgranicznej Republika Czeska – Rzeczpospolita Polska na lata 2007-2013.

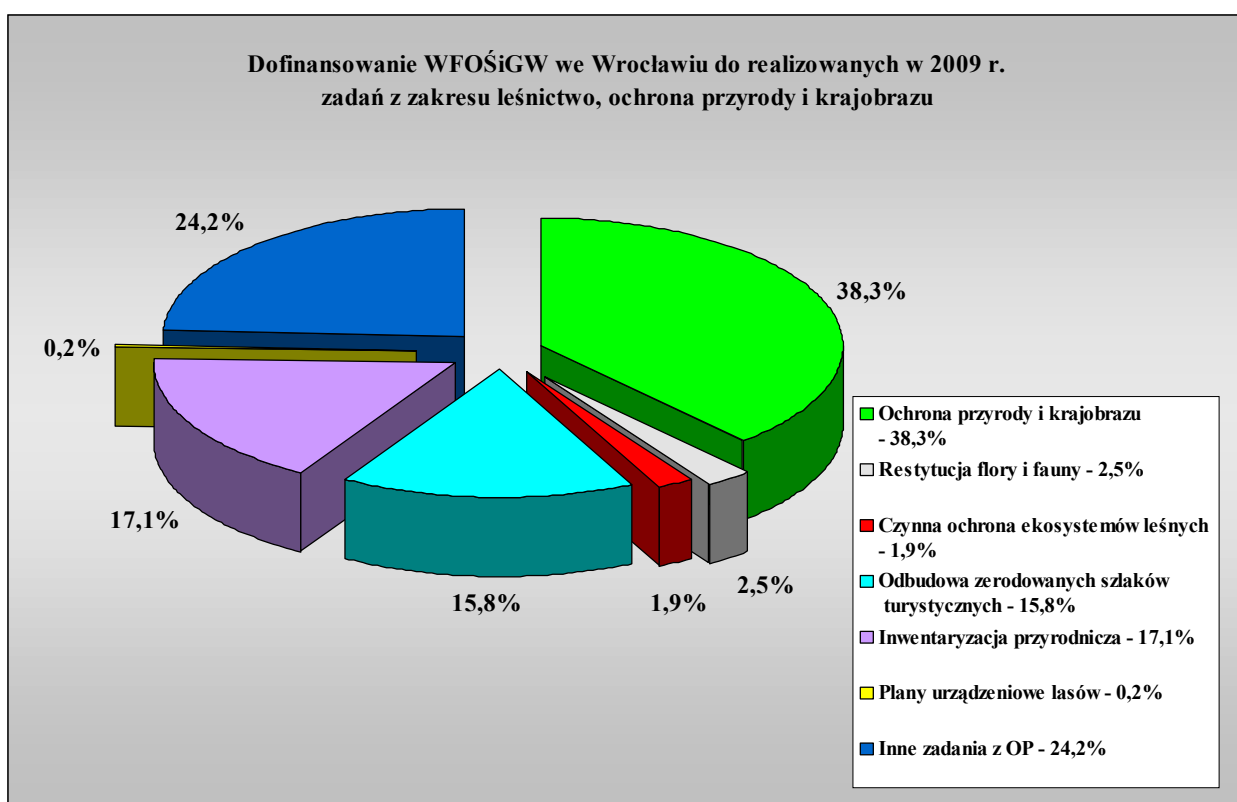
4.2. Leśnictwo, ochrona przyrody i krajobrazu

Z dziedziny ochrony przyrody i lasów Fundusz rozpatrzył w 2009 r. 25 wniosków, z których 18 zostało pozytywnie rozpatrzonych przez Zarząd i Radę Nadzorczą, 2 zostały wycofane przez wnioskodawców, 1 nie spełniał obowiązujących w Funduszu „Kryteriów ...”, 1 został rozpatrzony odmownie ze względu na niewielki efekt ekologiczny planowany do uzyskania w wyniku jego realizacji, a 3 pozostały do rozstrzygnięcia na 2010 r.

W ciągu roku w trakcie realizacji znajdowało się 28 zadań. Fundusz wydatkował w 2009 r. środki na dofinansowanie 26 zadań.

Realizacja zadań z zakresu ochrony przyrody i lasów na terenie województwa dolnośląskiego dofinansowana została przez Fundusz w 2009 r. kwotą 2 999,5 tys. zł, co stanowiło 1,5% całości wydatków statutowych - 100,0% pomocy stanowiły dotacje.

Na lata następne powstały zobowiązania wynikające z zawartych umów w stosunku do 8 zadań kontynuowanych na kwotę 1 186,0 tys. zł w formie dotacji (1,3% wszystkich zobowiązań).

Spośród zadań zrealizowanych w 2009 r. przy wsparciu finansowym Funduszu na szczególne wyróżnienie zasługują:

- Utrzymanie ekosystemu na obszarze gospodarowania PZB „Stawy Milickie” w Rudzie Sułowskiej, polegające na wykonaniu szeregu prac w rezerwacie Stawy Milickie i jego otulinie, które poprawiają warunki bytowania ptaków chronionych na tym obszarze. W roku 2009 prowadzono IV etap prac. Stawy Milickie są jednym z największych w Środkowej Europie kompleksów stawowych o powierzchni około 6400 ha, z czego ponad 65% objęte jest ochroną rezerwatową. Około 97,5%

powierzchni PZB „Stawy Milickie” znajduje się w granicach obszaru specjalnej ochrony ptaków „Dolina Baryczy” sieci Natura 2000. W roku 1995 tereny te zostały włączone do spisu obszarów chronionych Konwencji RAMSAR i jako jedyne w Polsce zostały przyjęte do Światowego Programu Ochrony Jezior „Living Lakes”. Wszystkie wymienione powyżej programy mają na celu przede wszystkim ochronę miejsc bytowania ptaków wodno-błotnych, grupy zwierząt najbardziej zagrożonych współczesnymi zmianami antropogenicznymi. Na obszarze Stawów Milickich stwierdzono występowanie 273 gatunków ptaków, z czego 169 to gatunki gniazdujące. W okresach szczytowych na stawach przebywa do 70.000 osobników. Wykonane w ramach zadania prace pozwalają na utrzymanie miejsc lęgowych lub zerowisk m.in. następujących ptaków (wymienionych w załączniku nr 1 Dyrektywy Ptasiej – podstawowego aktu ochrony ornitofauny w Unii Europejskiej): bąk, bączek, bocian czarny, bocian biały, łabędź krzykliwy, podgorzałka, trzmielojad, kania czarna, kania ruda, bielik, błotniak stawowy, kropiatka, zielonka, derkacz, żuraw, rybitwa rzeczna, rybitwa białowąsa, rybitwa czarna, lelek, zimorodek, dzięcioł zielonosiwy, dzięcioł czarny, dzięcioł średni, lerka, podróżniczek, jarzębiatka, ortolan oraz zachowanie możliwości wykorzystania stawów, jako koniecznego etapu migracji przez dalsze 40 gatunków, również wymienionych w Ptasiej Dyrektywie.

- Dwa zadania prowadzone przez Instytut Melioracji i Użytków Zielonych w Falentach polegające na stworzeniu elektronicznej bazy danych o czynnikach przyrodniczych i numerycznego modelu terenu jako podstawy kształtowania granicy rolno-leśnej w powiatach: strzelińskim i legnickim. Efekt zadania w postaci map w skali 1:10000, cyfrowych baz danych o czynnikach przyrodniczych, topograficznych, wodnych oraz opisowej syntezy będzie stanowił dla jednostek administracyjnych proste i dokładne narzędzie do lokalizacji w terenie powierzchni przeznaczonych do zmiany użytkowania oraz wyznaczania przebiegu granicy między użytkami rolnymi a lasem, co posłuży racjonalizacji użytkowania ziemi i produkcji rolniczej, poprawie stosunków wodnych, ochronie gleb przed erozją, poprawie lokalnego klimatu oraz estetyce krajobrazu.
- Kontynuacja prac nad wykonaniem planów ochrony dla Rudawskiego Parku Krajobrazowego, Ślęzańskiego Parku Krajobrazowego, Parku Krajobrazowego „Chełmy”, Parku Krajobrazowego Dolina Jezierzycy i Parku Krajobrazowego Gór Sowich prowadzonych przez Dolnośląski Zespół Parków

Krajobrazowych – jednostkę organizacyjną Województwa Dolnośląskiego oraz zakończenie prac nad planem ochrony obszaru Natura 2000 OSO Stawy Przemkowskie realizowanych przez Regionalną Dyрекcję Ochrony Środowiska we Wrocławiu.

- Zadanie „Zieloni Kosynierzy – rewitalizacja cennych przyrodniczo łąk w województwie dolnośląskim” prowadzone przez Stowarzyszenie Eko-Unia. Wymiernym efektem zadania realizowanego w latach 2007-2009 jest rewitalizacji (poprzez karczowanie i koszenie) łąk i pastwisk łącznej powierzchni około 150 ha na terenie m.in. Zagórzyckich Łąk, łąk nad Czarną Widawą, łąk w okolicach Dobromyśla, Łąki Sulistrowickiej, Rezerwatu Kruczy Kamień.
- Restytucja Jodły Pospolitej w Karkonoskim Parku Narodowym – etap III 2007-2009 zrealizowana przez Karkonoski Park Narodowy. W ramach zadania wykonano przebudowę gatunkową drzewostanów poprzez wysadzenie 552 604 szt sadzonek jodły, buka, jawora olszy, jarzębu, wiąza, lipy, dębu i brzozy, w tym 150 000 szt. sadzonek jodły pospolitej. Wysadzone sadzonki objęte były zabiegami pielęgnacyjnymi i ochronnymi. Cały proces restytucji jodły był monitorowany, a obserwacje i efekty realizowanych zabiegów zostały przedstawione w wydanych dwóch publikacjach pn.:
  - 1) „Jodła Pospolita (Abies alba Mill) w Karkonoskim Parku Narodowym” w nakładzie 1500 egz.
  - 2) „Monitoring ekosystemów leśnych w Karkonoskim Parku Narodowym” w nakładzie 1500 egz.

W ramach projektu została sporządzona ortofotomapa cyfrowa powierzchni parku i otuliny wraz z numerycznym modelem terenu ze skaningu laserowego oraz numeryczny model pokrycia terenu.

- Ochrona najcenniejszych ekosystemów alpejskich, subalpejskich i górnoreglowych KPN – etap II zrealizowana przez Karkonoski Park Narodowy obejmująca wykonanie nowej nawierzchni czarnego szlaku turystycznego „Śląskiej Drogi” w rejonie Karpacza wraz z zabezpieczeniami i rekultywacją poboczy tych szlaków oraz montażem elementów informacyjno – edukacyjnych. W wyniku realizacji zadania szlaki zostały zabezpieczone przed intensywnymi procesami erozyjnymi powodowanymi przez wodę jak i ogromnym ruchem turystycznym powodującym

ich rozdeptywanie.

- Wykonanie inwentaryzacji stanu lasu dla lasów nie stanowiących własności Skarbu Państwa przez:
  - ✓ Powiat Jeleniogórski na powierzchni 147,54 ha. położonych w granicach miasta Piechowice oraz gmin: Mysłakowice i Stara Kamienica,
  - ✓ Powiat Lwówecki na powierzchni 107,60 ha. położonych w granicach miasta i gminy Wleń,
- „Usuwanie skutków nawałnicy na obszarach przyrodniczo cennych na terenie miasta Legnicy - etap I” realizowane przez Gminę Miejską Legnica.
- „Restytucja zająca” realizowana przez Koło Łowieckie "Leśnik" Jarkowice.
- „Restytucja zająca” realizowana przez Koło Łowieckie "Gwizd" w Leśnej.
- „Rewaloryzacja starodrzewia i poprawa miejsc siedliskowych w zabytkowym parku pałacowym w Gaworzycach” realizowana przez Gminę Gaworzycy.
- Rewaloryzacja parku zdrojowego w Łądku Zdroju.
- Restytucja jodły i czynna ochrona ekosystemów Parku Narodowego Gór Stołowych.
- Inwentaryzacja ichtiofaunistyczna z programem ochrony wód w rzekach i zbiornikach zaporowych na terenie powiatów: wałbrzyskiego, świdnickiego, dzierzoniowskiego, ząbkowickiego i kłodzkiego Polskiego Związku Wędkarskiego Okręgu w Wałbrzychu.
- Ocena stanu środowiska przyrodniczego Parku Narodowego Gór Stołowych na podstawie interpretacji zdjęć lotniczych.

W 2009 r. Karkonoski Park Narodowy rozpoczął, przy dofinansowaniu ze strony Funduszu, realizację zadania „Ochrona najcenniejszych ekosystemów Karkonoskiego Parku Narodowego w rejonie Śnieżki”.

4.3. Edukacja ekologiczna

Fundusz rozpatrzył w 2009 r. 135 wniosków o dofinansowanie zadań z zakresu edukacji ekologicznej, z których 112 zostało pozytywnie rozpatrzonych przez Zarząd i Radę Nadzorczą, 2 zostały rozpatrzone odmownie ze względu na niewielki efekt ekologiczny planowany do uzyskania w wyniku ich realizacji,

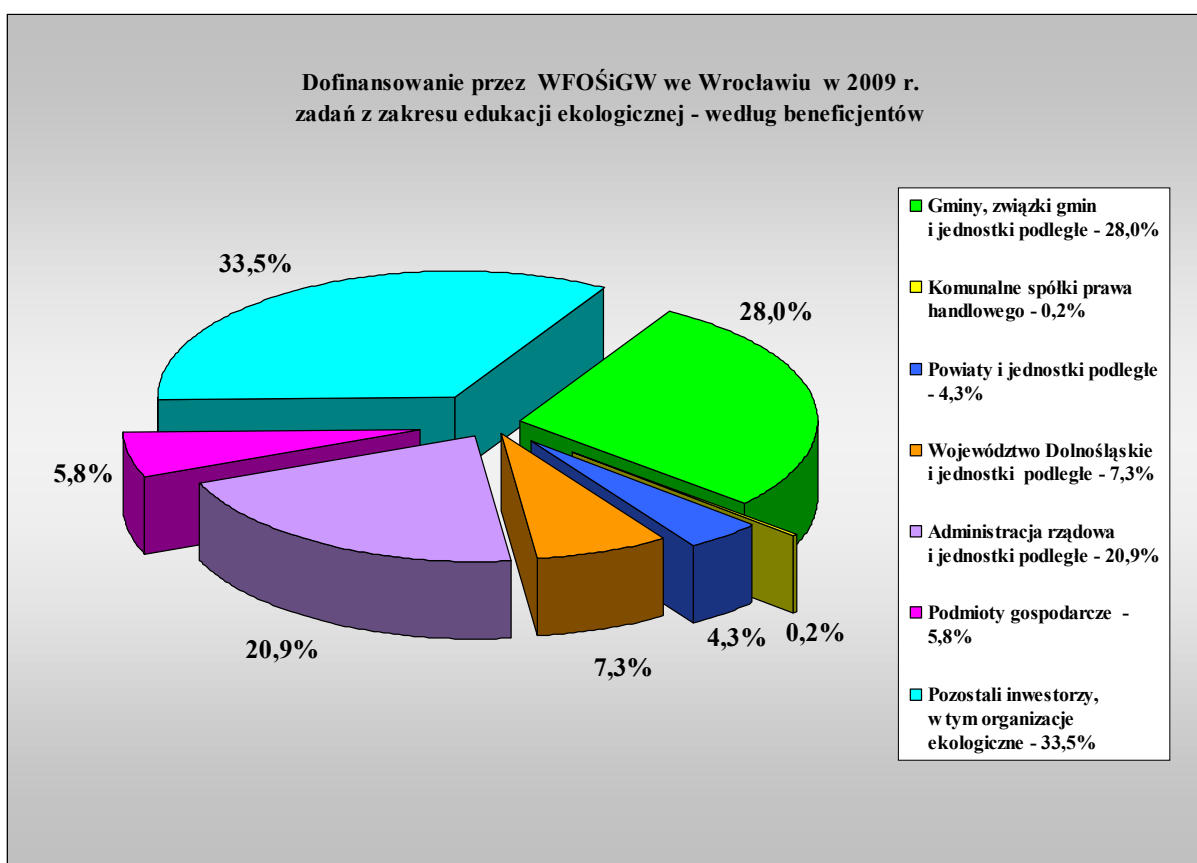
1 nie spełniał „Kryteriów ...” Funduszu, 3 zostały wycofane przez wnioskodawców, a 17 pozostało do rozstrzygnięcia na 2010 r.

W ciągu roku w trakcie realizacji znajdowały się 142 zadania. Fundusz wydatkował w 2009 r. środki na dofinansowanie 126 zadań.

Na dofinansowanie realizacji zadań z dziedziny edukacji ekologicznej Fundusz wydatkował 4 282,6 tys. zł, tj. 2,1% wydatków statutowych, z czego 4 084,6 tys. zł, tj. 95,4% stanowiły dotacje, a 198,0 tys. zł, tj. 4,6% pożyczki. .

Na realizację 31 zadań kontynuowanych Fundusz posiada zobowiązania na lata następne na kwotę 793,1 tys. zł w formie dotacji (0,9% wszystkich zobowiązań), wynikające z zawartych umów.

Ze względu na tematykę jak i formę przekazywania wiedzy z działalność z zakresu edukacji ekologicznej charakteryzowała się dużą różnorodnością. Wśród wnioskodawców realizujących różne przedsięwzięcia w omawianej dziedzinie przeważają stowarzyszenia, fundacje, jednostki samorządowe, jednostki podległe wojewodzie oraz szkoły wyższe.

Do najważniejszych zadań w dziedzinie edukacji ekologicznej i popularyzacji problemów ochrony środowiska, finansowanych przez Fundusz w 2009 r. należą:

Realizacja programów edukacyjnych

- Program edukacji ekologicznej "Natura i ty" realizowany przez Miejską Bibliotekę Publiczną w Złotorii.
- Projekt edukacji ekologicznej „Dbajmy o zachowanie zasobów i walorów parków narodowych i krajobrazowych by pozostały bez uszczerbku dla następnych pokoleń” (13.470 osób) – Powiat Świdnicki;
- Program o charakterze ekologicznym „Ziemia nasz wspólny dom” (1.200 osób) – Gmina Walim;
- Programy o charakterze ekologicznym realizowane przez Gminę Strzegom:
  - ✓ „Jeśli odpady z głową sortujesz, to przyrodę ratujesz” (500 osób);
  - ✓ „Dobrze gdy las otacza nas” (400 osób);
  - ✓ "Choć przedszkolak jest nieduży to przyrodzie wie jak służyć” (400 osób);
  - ✓ „Dzieci środowisku, środowisko dzieciom” (3.500 osób);
- Całoroczna edukacja ekologiczna i krajoznawcza w Centrum Edukacji Ekologicznej i Krajoznawstwa „Salamandra” w Myśliborzu, podległemu Dolnośląskiemu Zespołowi Parków Krajobrazowych we Wrocławiu, jednostce Województwa Dolnośląskiego. Różnorodność zajęć edukacyjnych (terenowych, laboratoryjnych, seminaryjnych, plenerów artystycznych i zajęć w pracowni komputerowej) stworzyła możliwość poznania środowiska przyrodniczego dla dzieci z przedszkoli, młodzieży ze szkół podstawowych, gimnazjalnych i średnich oraz innych grup zorganizowanych. Fundusz dofinansował zajęcia dla 16.931 osób.
- Zadanie Uniwersytetu Przyrodniczego we Wrocławiu – „Propagowanie odnawialnych ekologicznych źródeł energii. W ramach zadania zakupiono profesjonalne instalacje służące do pozyskiwania energii wiatru (elektrownia jachtowa JSW 750-12, Turbina Air 400), energii słońca (konwersja promieniowania słonecznego na energię cieplną: zestaw solarny Vitosol 200T oraz zestaw solarny F 100 wraz z pompą ciepła Vitocal 160 A oraz energię elektryczną: zestaw fotowoltaiczny Poly SOL 130) jak i zestawy demonstracyjno - edukacyjne przeznaczone do nauki w szkołach średnich oraz wyższych o wodorze oraz ogniach

wodorowych (zestaw HyTech Set wraz z samochodami napędzanymi wodorem) jak również doświadczalny zestaw Wind Trainer Junior - umożliwiający pomiar siły wiatru w warunkach szkolnych i laboratoryjnych. Zakupiony sprzęt posłuży do realizowania przedsięwzięć związanych z edukacją z zakresu ekologicznych odnawialnych źródeł energii w szkołach średnich oraz studentom Uniwersytetu Przyrodniczego we Wrocławiu dla zwiększenia świadomości ekologicznej. Posłuży również do przeprowadzenia badań i eksperymentów naukowych w zakresie pozyskiwania energii cieplnej, elektrycznej, energii promieniowania słonecznego (nasłonecznienia, usłonecznienia) w okresach tygodniowych, miesięcznych, rocznych, wydajności i sprawności kolektorów słonecznych ogniw fotowoltaicznych, sprawności i przydatności mini siłowni wiatrowych badanych w tunelach aerodynamicznych z uwzględnieniem pomiaru i gromadzenia danych, analizy zebranych danych.

- Projekt „Czysta Ślęza”, realizowany przez Gminę Sobótka . Projekt miał na celu podniesienie świadomości ekologicznej mieszkańców, szczególnie dzieci i młodzieży w zakresie konieczności segregacji odpadów. Programem zostały objęte 2 przedszkola, 6 szkół podstawowych i gimnazjum z terenu gminy. W ramach zadania przeprowadzono m.in. 2 akcje sprzątania Ślęzy, 4 konkursy, zamontowano 10 tablic informacyjnych o tematyce ekologicznej,
- Projekt edukacyjny Polskiego Klubu Ekologicznego Okręg Dolnośląski 50/50 – bezinwestycyjne oszczędzanie energii w szkołach wrocławskich i Doliny Baryczy”. Podstawowym celem projektu jest zmniejszenie zużycia energii elektrycznej i cieplnej oraz wody w praktycznych działaniach uczniów. Do projektu przystąpiło 64 placówki edukacyjne z terenu Wrocławia i Doliny Baryczy w tym 23 przedszkola, 18 szkół podstawowych, 16 gimnazjów, 7 szkół ponadgimnazjalnych, Przeprowadzono 25 szkoleniowych seminariów etapowych dla poszczególnych grup, w tym 4 seminaria plenarne , na których wygłoszono 18 referatów przedstawiając ogólną problematykę energetyczną Polski i świata oraz zorganizowano 2 wycieczki w ramach których odbyły się 2 wykłady.
- Program edukacyjny zrealizowany przez Gminny Zespół Kultury i Bibliotek w Krośnicach „Poznajemy Park Krajobrazowy Dolina Baryczy” polegający na przeprowadzeniu trzydniowych zajęć edukacyjnych dla 30 grup z dolnośląskich szkół (780 uczniów i 58 nauczycieli).

- Projekt Karkonoskiego Parku Narodowego w Jeleniej Górze pn.: „Park naszym skarbem” w ramach którego w 2009r. m.in. wydano poradnik metodyczny ‘Skarby Karkonoszy’, wyprodukowano cztery reportaże edukacyjne: „Polodowcowe dziedzictwo Karkonoszy”, „Wokół Wielkiego i Małego Stawu”, „Po ekosystemach leśnych KPN”, „Do Wodospadu Szklarki”, przeprowadzono trzy warsztaty ekologiczne dla nauczycieli oraz we współpracy z władzami miasta Szklarska Poręba powstała ścieżka dydaktyczna pn. „Środowisko życia płazów”,
- Program edukacyjny pn. „Lubańska Wiosna Ekologiczna’2008” zrealizowany przez Miasto Lubań, który obejmował konkursy ekologiczne pt.: „Kartka z przewodnika – zachować krajobraz dla potomnych”, „W krainie łużyckich mokradeł”, „Rady na odpady”, „Nie byle jaka budka dla ptaka i całkiem świeża dla nietoperza”, „Ogród w przyjaźni z naturą”, warsztaty ceramiczne i zajęcia edukacyjne dla zrównoważonego rozwoju pt. „Gлина, mało doceniany skarb ziemi”, seminarium warsztatowe pt. „Wyprawy przyrodnicze po Lubaniu i okolicy”, festiwal nauki „Ochroniać życie na ziemi”, akcje: zadrzewiania miasta, sprzątania szlaków turystycznych i „Mieszkajmy pięknie, czyli Lubań w kwiatkach”, Powiatową Sesję Młodych Ekologów, Światowy Dzień bez samochodu – rajd rowerowy i pieszy. Programem objęto bezpośrednio 5 658 uczniów i nauczycieli ze szkół oraz mieszkańców miasta i gminy Lubania.
- Całoroczny program edukacji ekologicznej zrealizowany przez Muzeum Przyrodnicze w Jeleniej Górze pn.: „Muzeum nauczycielem poszanowania przyrody”, w ramach którego przeprowadzono cykl 37 prelekcji o tematyce przyrodniczej oraz zorganizowano wystawy czasowe pn. „Ekspozycja przyrodnicza retro”, „Park i Pawilon Norweski w Cieplicach”, „Fotografia dzikiej przyrody”, „Przyroda Kresów”, „100-lecie karkonoskich grzybobrań”, „Karkonoską wystawę i giełdę minerałów, skał i skamieniałości”, Wystawę świeżych grzybów”, które łącznie odwiedziło ok. 33 tys. osób. Ponadto Muzeum Przyrodnicze wzbogaciło księgozbiór biblioteki naukowej Muzeum o nowe pozycje wydawnictw fachowych i popularnych, prowadziło preparację i konserwację okazów ptasich i ssaków, wykonało 2 ule figuralne do „Pasieki Karkonoskiej” oraz wydało kalendarz „Motyle Polski’2010” w nakładzie 500 egz. oraz dwa pierwsze numery kwartalnika o tematyce przyrodniczej pt. „W ogrodzie Ducha Gór” w nakładzie po 1 500 egz. każdy.

- Program edukacyjny „Ekologia w Bibliotece Publicznej - kontynuacja” zrealizowany przez Jeleniogórskie Centrum Informacji i Edukacji Regionalnej - Książnicę Karkonoską w Jeleniej Górze.
- Program edukacyjny „Jedziemy na Bukówkę” zorganizowany przez Powiat Kamienna Góra, połączony z akcją sprzątania brzegów zbiornika wodnego Bukówka, w którym wzięło udział ok. 1 400 osób.
- Pięć odcinków programów o tematyce ekologicznej pt.: „Co to jest ekologia?”, „Gospodarka odpadami”, Lasy – gospodarka i ochrona”, „Park Krajobrazowy Gór Sowich” i „Rudawski Park Krajobrazowy” wyprodukowanych przez Agencję Reklamy i Promocji „DAMI” Spółka z o.o. w Jeleniej Górze i wyemitowanych w telewizjach regionalnych.
- Program Ochrony Środowiska Powiatu Jaworskiego w zakresie edukacji ekologicznej dzieci i młodzieży z terenu powiatu jaworskiego.
- Projekt „IV Euroregionalne Spotkania Ekologiczne” realizowany przez Dolnośląski Ośrodek Doradztwa Rolniczego we Wrocławiu obejmował między innymi organizację:
  - Kiermaszu Ekologicznego – jednodniowych targów przeprowadzonych w dniu 19 września 2009 r. na Placu Ratuszowym w Jeleniej Górze, gdzie prezentowane było rolnictwo ekologiczne, zdrowa żywność, urządzenia i sprzęt proekologiczny, stoiska zielarsko – medyczne i gospodarstwa agroturystyczne,
  - Cyklu siedmiu jednodniowych szkoleń pn. „Moja wieś – moja szansa” dla rolników i doradców rolnych z 6 powiatów: Bolesławiec, Jelenia Góra, Kamienna Góra, Lubań, Lwówek Śl., Zgorzelec, które przeprowadzono we wzorcowym agroturystycznym gospodarstwie w Mysłakowicach,
  - 5 powiatowych Jarmarków Ekologicznych promujących rolnictwo ekologiczne w: Żeliszowie - powiat bolesławiecki, Mysłakowicach – powiat jeleniogórski, Chełmsku Śl. – powiat kamiennogórski, Świeradowie powiat lubański i zgorzelecki i Mirsku – powiat lwówecki,
  - II Forum Rolnictwa Ekologicznego na Dolnym Śląsku przeprowadzone w dniu 04 grudnia 2009r w Karpaczu, w którym wzięło udział 115 uczestników,
  - Wydanie 4 rodzajów ulotek w łącznym nakładzie 4000 egz. o tematyce

ekologicznej.

Zadanie zostało zrealizowane do końca grudnia 2009 r., natomiast środki zostaną przekazane w styczniu 2010 r.

- W roku sprawozdawczym zakończyła się realizacja zadań dofinansowanych przez Fundusz w roku 2008: 1) Projekt edukacji ekologicznej dla uczniów klas I-VI i przedszkola pn. „Zwierzęta i rośliny dla potomności ocalimy” (400 osób) - Gmina Strzegom, 2) Program o charakterze ekologicznym „Las – nasza przyszłość” (1.200 osób) - Gmina Łądek Zdrój.
- Program edukacji ekologicznej pn. „Ziemia – maszyna bez części zamiennych” (2.000 osób) – Powiatowa i Miejska Biblioteka Publiczna „Biblioteka pod Atlantami”.

W 2009 roku ponadto realizowane były zadania, których termin zakończenia przewidziany jest w następnym roku:

- Program o charakterze ekologicznym pn. "Ekologiczne pogotowie wyjdzie Ci na zdrowie" (1.000 osób) realizowany przez Gminę Strzegom.
- Projekt o charakterze ekologicznym pt. "Woda korzeniem Życia" (4.500 osób) realizowany przez Gminę Strzegom.
- Program realizowany przez Karkonoski Park Narodowy w Jeleniej Górze pt.: „Przyroda i Człowiek 50 lat Karkonoskiego Parku Narodowego wraz z rozwojem systemu edukacji ekologicznej” w ramach którego w 2009r. między innymi w dniach 21-23 września w Szklarskiej Porębie przeprowadzono Międzynarodową Konferencję Geoekologiczne Problemy Karkonoszy. Efektem konferencji będzie wydanie materiałów pokonferencyjnych w 2010 r. Planowany termin zakończenia zadania 30.09.2010 r.
- Program realizowany przez Regionalny Związek Pszczelarzy w Jeleniej Górze pn.: „X Międzynarodowe Warsztaty Pszczelarskie oraz Ogólnopolskie Dni Pszczelarza w Jeleniej Górze – Program edukacji ekologicznej” w ramach którego w 2009 r. między innymi wydano publikację pt. „Międzynarodowe Warsztaty Pszczelarskie oraz XXVII Ogólnopolskie Dni Pszczelarza – program edukacji ekologicznej” w nakładzie 2000 egz.
- Program „Cztery pory roku w lesie i w pracy leśnika” realizowany przez

Nadleśnictw Złotoryja

- Program „Ptasi karmnik edukacyjny czyli pomagamy w zimie ptakom w szkole” realizowany przez Nadleśnictw Złotoryja

Rozwój bazy dydaktycznej służącej realizacji programów edukacyjnych:

- Budowa wystawy stałej pn. „Centrum Edukacji Przyrodniczej – Jaskinia Niedźwiedzia” w pawilonie wejściowym do „Jaskini Niedźwiedziej” w Kletnie – Gmina Stronie Śląskie. Powstała ekspozycja obejmuje m.in. gabloty tematyczne poświęcone paleontologii i geologii. Umieszczono w nich najciekawsze znaleziska paleontologiczne z Jaskini Niedźwiedziej. Dwie duże ściany zostały przeznaczone na wydruki wielkoformatowe poświęcone faunie i florze Masywu Śnieżnika oraz historii badań i odkrycia Jaskini. Ekspozycję wzbogacają elementy multimedialne, które zawierają bardzo bogate treści edukacyjne. Dużą atrakcją stanowią dwie multimedialne makiety: Masywu Śnieżnika oraz - Dna Doliny Kleśnicy. Makiety są plastycznymi mapami wielkoskalowymi z dodanymi elementami świetlnymi sterowanymi przez zwiedzających z panelu sterowania przy makiecie. Niewątpliwą atrakcją nowej ekspozycji są trzy realistyczne modele zwierząt jaskiniowych (niedźwiedzia jaskiniowego, lwa jaskiniowego, hieny jaskiniowej) wykonane w skali 1:1. Zwierzęta zostały wkomponowane w niezagospodarowaną do tej pory wnękę w pawilonie wejściowym i odpowiednio podświetlone oraz ustawione w pozycjach dynamicznych. Wystawa została wykonana pod nadzorem merytorycznym pracowników naukowych Uniwersytetu Wrocławskiego. Dzięki zastosowaniu nowoczesnych środków ekspozycja jest bardzo atrakcyjna dla zwiedzających w każdym przedziale wiekowym.
- Karkonoski Park Narodowy zakończył zadanie polegające na dostosowaniu Ośrodka Informacyjnego „Domek Myśliwski” do funkcji edukacyjnej. Zakres rzeczowy zadania obejmował modernizację budynku wraz z przyłączami przydomowej oczyszczalni ścieków, stacji uzdatniania wodny, otoczenia budynku oraz wyposażenia ośrodka w sprzęt multimedialny do systemu prezentacji, pomoce dydaktyczne i meble.
- W roku sprawozdawczym sfinalizowane zostało podpisanie umowy na dofinansowanie zadania: Wykonanie ścieżki edukacyjnej „Dolina Różaneczników”

(uchwała z roku 2008) - Dolnośląski Zespół Parków Krajobrazowych we Wrocławiu. W wyniku realizacji przedsięwzięcia zrealizowana została ścieżka przyrodniczo-dydaktyczna na terenie Książańskiego Parku Krajobrazowego, wytyczona w celu zaprezentowania cennych pod względem przyrodniczym walorów Parku (czas potrzebny na jej przejście: około 1,5 h, długość trasy: około 2 km).

W roku 2010 kontynuowane będą zadania:

- „Pierwsza Podziemna Ścieżka Edukacji Ekologicznej o Nietoperzach w Starej Kopalni Uranu w Kletnie” – Podziemna Trasa Turystyczno–Edukacyjna w Starej Kopalni Uranu w Kletnie Sp. z o.o. – Lubin.
- „Jestem częścią przyrody – utworzenie ścieżki ekologicznej w ogrodzie Przedszkola Publicznego Nr 5 z Oddziałami Integracyjnymi w Bielawie” – Gmina Bielawa.

Olimpiady, konkursy, festiwale, festyny

- Organizacja 10-tej edycji powiatowego konkursu "Recykling puszek aluminiowych" oraz zakup nagród dla najaktywniejszych realizowanego przez Powiat Złotoryja.
- Konkurs ekologiczny „Odpadów segregowanie to środowiska ratowanie” (676 osób) – Gmina Miejska Duszniki Zdrój; Placówki oświatowe z terenu gminy zebrały ogółem: 22.807 kg makulatury, 5 kg butelek plastikowych, 957 kg nakrętek plastikowych, 957 kg baterii.
- „Ziemia – wspólne dobro” – VIII Powiatowy Konkurs Ekologiczny oraz konkurs fotograficzny dla gimnazjów bielawskich z wystawą pokonkursową jako imprezą towarzyszącą (3.865 osób) - Powiat Dzierżoniowski.
- „Organizacja siódmej edycji trzech szkolnych konkursów ekologicznych dotyczących selektywnej zbiórki odpadów” (5.044 osób z 28 placówek oświatowych z terenu miasta i gminy Nowa Ruda oraz – gminy Radków) – Noworudzkie Usługi Komunalne Sp. z o.o.; W ramach równolegle przeprowadzonych trzech szkolnych konkursów ekologicznych („O srebrną puszkę”, „Bezpieczna bateria”, „Zbieramy nakrętki”) zebrano ogółem: 1.638,00 kg puszek, 4.392,36 kg nakrętek i 1.280,10 kg baterii.
- Konkurs ekologiczny na plakat „Odpady segregujesz – czysty świat zyskujesz” (4.871 osób) – Gmina Czarny Bór.

- XXIV Olimpiada Wiedzy Ekologicznej zorganizowana przez Ligę Ochrony Przyrody Okręg we Wrocławiu. W trzech etapach wzięło udział 2.866 uczniów ze 107 szkół ponadgimnazjalnych z terenu Dolnego Śląska.
- Konkursy zorganizowane przez Ligę Ochrony Przyrody, Okręg we Wrocławiu:
  - plastyczny „Płazy i gady Polski” – udział wzięło 510 przedszkoli, nadesłano 413 prac,
  - konkurs „Najlepiej pracujące przedszkolne koło LOP”, udział wzięło 9 przedszkoli,
  - konkurs „Najlepiej pracujące szkolne koło LOP”, udział wzięło 11 szkół,
  - plastyczny „Polskie ssaki drapieżne”, udział wzięły 37 szkoły, nadesłano 431 prac,
  - fotograficzny „Mchy i porosty” – udział wzięło 17 placówek, nadesłano 89 prac,
  - konkurs „Mój las” – udział wzięło 40 placówek - nadesłano 130 prace,
  - w ramach akcji „Święto Polskiej Niezapominajki trwa przez cały rok” – konkurs plastyczny dla przedszkoli „Portret ptaka w mieście” – udział wzięło 19 przedszkoli, nadesłano 230 prac,
  - w ramach akcji „Święto Polskiej Niezapominajki trwa przez cały rok” – konkurs badawczy „Rośliny lecznicze” – udział wzięły 24 szkoły, nadesłano 220 zielników,
  - w ramach akcji „Święto Polskiej Niezapominajki trwa przez cały rok” – konkurs badawczy „Środowisko występowania i zastosowanie roślin leczniczych” – udział wzięły 24 szkoły, nadesłano 62 prezentacje multimedialne,
- VIII edycja konkursu pn. „Poznajemy Parki Krajobrazowe Polski” na terenie województwa dolnośląskiego zorganizowanego przez Dolnośląski Zespół Parków Krajobrazowych we Wrocławiu. W konkursie uczestniczyło 1.933 uczniów z 49 gimnazjów, z terenu 38 gmin położonych na terenie Dolnośląskiego Zespołu Parków Krajobrazowych.
- X Edycja Ogólnopolskiego Konkursu Geologiczno-Środowiskowego „Nasza Ziemia – środowisko przyrodnicze wczoraj, dziś i jutro pt. „Ziemia Gigantów” zorganizowany przez Państwowy Instytut Geologiczny Oddział we Wrocławiu – udział wzięło 51 szkół podstawowych, 10 gimnazjów, 7 szkół ponadgimnazjalnych

woj. dolnośląskiego.

- Konkursy ekologiczne dla dzieci i młodzieży pt. „Ochrona przyrody w Polsce”, „Czyste Góry”, „Bądźmy przyjaciółmi przyrody” oraz „Przeгляд Piosenki Ekologicznej i Turystycznej” przeprowadzone przez Okręg Ligi Ochrony Przyrody w Jeleniej Górze, w których wzięło udział 3713 dzieci ze szkół podstawowych i gimnazjalnych regionu jeleniogórskiego.
- Konkursy plastyczno – literackie pn. „Środowisko naturalne, w którym pragnę żyć” i „Co mnie zachwyca, a co bulwersuje w przyrodzie”, Konkurs fotograficzny pt. „Przyroda Karkonoszy” oraz Konkurs dla placówek oświatowych pn. „Zbieramy zużyte baterie” zorganizowane przez Związek Gmin Karkonoskich, w których wzięło udział łącznie ok. 7500 dzieci z 48 placówek oświatowych (14 przedszkoli, 23 szkół podstawowych i 11 gimnazjów) z terenu gmin związkowych tj. Karpacza, Kowar, Mysłakowic, Piechowic, Podgórzyna, Szklarskiej Poręby oraz zaproszonych gościnnie gmin: Jeżów Sudecki, Janowice Wielkie, Stara Kamienica.
- Konkurs Bezpieczeństwa dla dzieci i młodzieży „Uczę się bezpiecznie żyć”, zorganizowany przez Stowarzyszenie Gmin Polskich Euroregionu Nysa w Jeleniej Górze Dolnośląski, w którym wzięło udział ponad 25 tys. dzieci z 258 placówek oświatowych (przedszkoli, szkół podstawowych i gimnazjów) z terenu całego województwa dolnośląskiego.
- Edukacja ekologiczna zrealizowana przez Towarzystwo Opieki nad Zwierzętami w Polsce Oddział w Jeleniej Górze w oparciu o zorganizowany festyn „Majówka ze zwierzakami” oraz wydanie gazety okolicznościowej „Kicia i Azor” w nakładzie 2000 egz. i „Kalendarza Małego Ekologa” w nakładzie 1500 egz.
- XIV Gminny Ekologiczny Turniej Szkół i Przedszkoli przeprowadzony przez Gminę Osiecznica w którym uczestniczyło 598 dzieci z 5 szkół podstawowych i 2 przedszkoli z terenu gminy Osiecznica.,

Wspieranie wydawnictw i prasy prowadzących edukację ekologiczną

- Wydanie przewodnika edukacyjnego dot. Gór i Pogórza Kaczawskiego będącego elementem zadania „Kraina Wygasłych Wulkanów - już wiesz gdzie to jest!” realizowanego przez Stowarzyszenie Kaczawskie.
- Wykonanie filmu edukacyjnego promującego walory przyrodnicze Gminy Głogów

i osiągnięcia z zakresu ochrony środowiska zrealizowanego przez Gminę Głogów.

- Realizacja filmu ekologicznego >Powiat Polkowicki w przyjaźni ze środowiskiem< przez Powiat Polkowice.
- Wydanie przez Polski Związek Wędkarski Okręg we Wrocławiu publikacji pt. „Działalność wśród dzieci i młodzieży na rzecz upowszechniania ekologii, wędkarstwa i sportu wędkarskiego – dorobek i perspektywy” w nakładzie 4.000 egzemplarzy.
- Wydanie przez Stowarzyszenie Ogrody Dolnośląskie - „Albumu – przewodnik po parkach i ogrodach Wrocławia” w nakładzie 2.000 egzemplarzy.
- Wydanie przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska „Raportu o stanie środowiska województwa dolnośląskiego w 2008 r.” w wersji książkowej w nakładzie 1.200 egzemplarzy oraz w wersji na CD w nakładzie 500 egzemplarzy.
- Wydanie przez Polski Klub Ekologiczny 6 numerów dwumiesięcznika „Zielona Planeta”, każdy w nakładzie 2.000 egzemplarzy.
- Wydanie przez Polskie Towarzystwo Zoologiczne czterech numerów kwartalnika „Notatki Zoologiczne” w nakładzie 800 egzemplarzy każdy.
- Wydanie przez Uniwersytet Przyrodniczy we Wrocławiu 4 numerów kwartalnika „Architektura krajobrazu” w nakładzie 516 egzemplarzy każdy.
- Wydanie przez Dolnośląską Organizację Turystyczną folderu promocyjnego, prezentujących przyrodę dolnośląską i walory krajobrazowe Dolnego Śląska pt.: „Osobliwości Dolnego Śląska” w 7 wersjach językowych w nakładzie 21.000 egzemplarzy.
- Wydanie przez Związek Gmin „Kwisa” w Lubaniu wydawnictwa monograficznego poświęconego dolinie rzeki Kwisy i 12 gminom leżącym w jej dorzeczu pn.: „Z biegiem Kwisy. Przyroda i człowiek” w nakładzie 5 000 egz.
- Muzeum Przyrodnicze wydało w nakładzie po 1 200 egz. każdy Tom 11 i 12 rocznika „Przyroda Sudetów”.
- Wydanie przez Okręg Ligi Ochrony Przyrody w Jeleniej Górze z okazji jubileuszu 20-lecia organizacji Regionalnych Przeglądów Piosenki Turystycznej i Ekologicznej publikacji pn. „20 lat Wojewódzkich Regionalnych Przeglądów Piosenki Turystycznej i Ekologicznej” w nakładzie 150 egz.

Prenumerata dla szkół

- Prenumerata miesięcznika „Ekoświat” dla szkół podstawowych, gimnazjalnych, zespołów szkół, szkół ponadgimnazjalnych, ośrodków szkolno wychowawczych województwa dolnośląskiego w ilości: 1.875 miesięcznie, 20.625 egzemplarzy w ciągu roku.
- Prenumerata miesięcznika „Aura” dla 579 szkół średnich i 23 organizacji i instytucji w ilości 7.224 egzemplarzy rocznie.
- Prenumerata miesięcznika „Ekonatura” dla szkół, placówek oświatowych i wychowawczych, bibliotek oraz jednostek samorządu terytorialnego i organizacji pozarządowych na terenie Dolnego Śląska w ilości 1517 egzemplarzy miesięcznie w okresie styczeń – czerwiec 2009 oraz 1715 egzemplarzy miesięcznie w okresie lipiec – grudzień 2009.

Akcje o charakterze edukacyjnym

- „VIII Edukacyjne Dymarki Kaczawskie Ekologiczne, terenowe zajęcia dydaktyczne w Parku Krajobrazowym Chełmy” realizowane przez Złotoryjskie Towarzystwo Tradycji Górniczych.
- Projekt pt. „Zagrożenie roślinami inwazyjnymi realizowany przez Polski Klub Ekologiczny Okręg Dolnośląski miał na celu ochronę bioróżnorodności na obszarze Dolnego Śląska i polegał na inwentaryzacji terenów cennych przyrodniczo pod względem występowania i rozprzestrzeniania się roślin inwazyjnych. W ramach projektu odbyły się trzy sesje warsztatowe, w których wzięły udział 182 uczniów z 13 szkół z dolnego Śląska oraz zorganizowano seminarium podsumowujące projekt , na którym wręczono nagrody za udział w projekcie.
- Kampania edukacyjno-informacyjna „Nowoczesny system gospodarowania odpadami dla lepszego i czystszej jutra – edycja 2009” (99.000 osób) - Związek Gmin Powiatu Dzierżoniowskiego „ZGPD 7”; Kampania skierowana była do ogółem ok. 10.000 dzieci i młodzieży, skupionych w 50 placówkach oświatowych (21 przedszkoli, 19 szkół podstawowych, 10 szkół gimnazjalnych) oraz do pozostałych mieszkańców. W działaniach środowiskowych wzięło bezpośredni udział 242 uczniów i 16 opiekunów. W ramach akcji m.in. zostały zakupione i przekazane gospodarstwom domowym kompostowniki (241 szt.) do przydomowego

kompostowania odpadów biodegradowalnych (ogrodowych i kuchennych). Kompostowniki otrzymali mieszkańcy Związku po podpisaniu umowy przekazania i złożeniu oświadczenia, iż będą one przez nich użytkowane przez co najmniej 3 lata a produkt powstały w wyniku kompostowania będzie wykorzystywany do nawożenia gleby i nie trafi do pojemników do zbierania odpadów oraz nie będzie składowany na składowisku odpadów (przekazane mieszkańcom kompostowniki pozwolą ograniczyć składowanie odpadów biodegradowalnych o około 50 Mg/rok);

- Zbieranie śmieci i konkurs ekologiczny pn. „Święto Ziemi na brzegu jeziora” (1.917 osób) – Gmina Walim;
- EKOLADEK- wiosenne akcje i działania ekologiczne na terenie gminy Łądek Zdrój (6.000 osób) – Centrum Kultury i Rekreacji w Łądku Zdroju;

W roku 2010 kontynuowane będzie zadanie:

- „Kto segreguje ten Ziemię ratuje” – akcja selektywnej zbiórki odpadów (1.098 osób) – Gmina Miejska Kudowa Zdrój.

Konferencje i seminaria

- W październiku 2009 r. Wydział Gospodarki Regionalnej i Turystyki - Katedra Zarządzania Jakością i Środowiskiem Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu zorganizował w Piechowicach VII Międzynarodową Konferencję Edukacja dla Zrównoważonego Rozwoju. Efektem konferencji będzie wydanie w 2010r materiałów pokonferencyjnych dotyczących problematyki edukacji dla zrównoważonego rozwoju.
- Uniwersytet Przyrodniczy we Wrocławiu zorganizował konferencję naukową pt.: "Współczesne problemy gospodarki wodnej i eksploatacji systemów melioracyjnych" – w konferencji wzięło udział 123 osoby, wydano materiały konferencyjne w nakładzie 200 egzemplarzy.

Kursy, warsztaty

- Wyjazdowe warsztaty szkoleniowe organizowane przez Ligę Ochrony Przyrody Okręg we Wrocławiu, w których wzięło udział 8.413 dzieci i młodzieży oraz 1005 opiekunów szkolnych i przedszkolnych.
- „Drzewo-stan” – edukacja ekologiczna poprzez malarstwo Ilony Sapki (3.000 osób) -

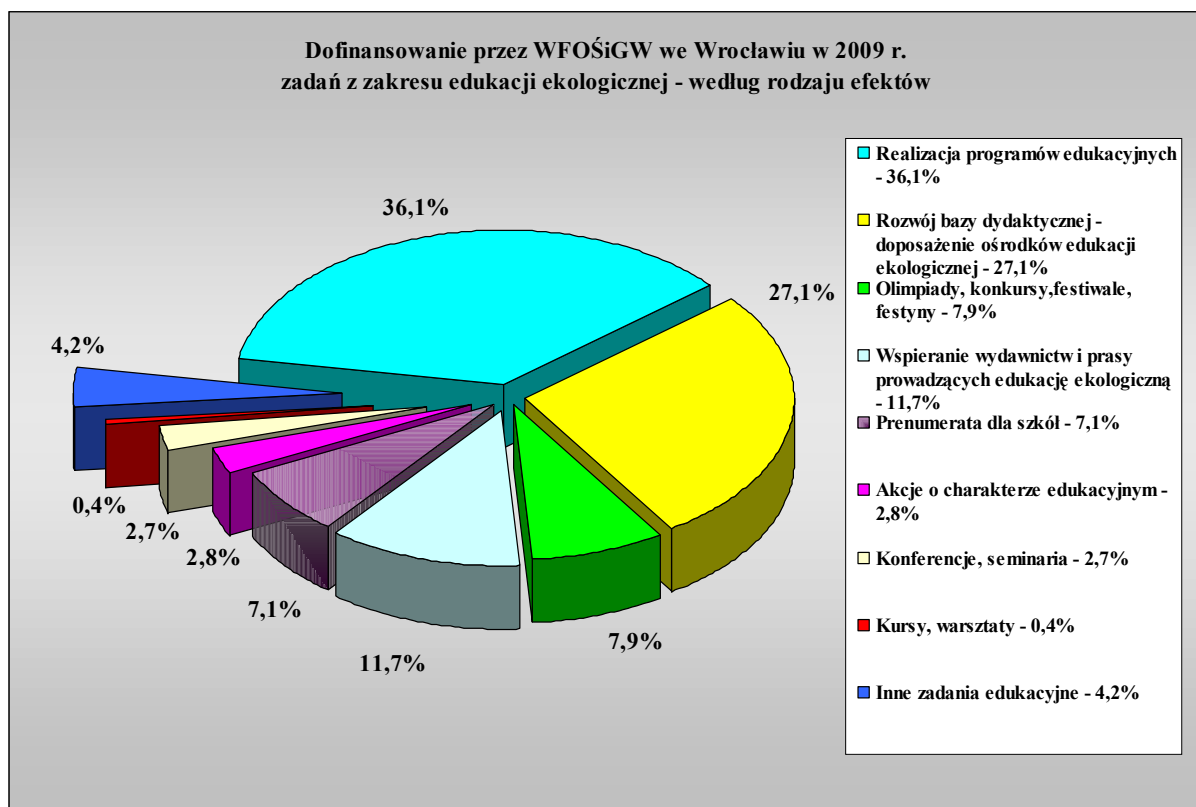

Wałbrzyska Galeria Sztuki Biuro Wystaw Artystycznych „Zamek Książ” w Wałbrzychu.

- „Bardzo Zielona Kudowa” – cykl warsztatów ekologicznych (200 osób) – Gmina Miejska Kudowa Zdrój.
- Warsztaty ekologiczne: CLIMATE ALERT – BE ALL EYES! - 80 osób: ok. 40-osobowa grupa młodzieży z województwa dolnośląskiego oraz młodzi przedstawiciele z kilku krajów europejskich (Duńczycy, Słoweńcy, Szwedzi, Irlandczycy i Norwegowie) - Towarzystwo Rozwoju Sokołowska.

Inne zadania edukacyjne

- Produkcja i emisja przez Telewizję Polską S.A. Oddział Terenowy we Wrocławiu 12 audycji telewizyjnych programu „EKOREGION – edukacja ekologiczna poprzez cykliczny program telewizyjny”.
- „Edukacja ekologiczna młodzieży szkolnej prowadzona przez Zarząd Okręgowy Ligi Ochrony Przyrody w Wałbrzychu” (10.000 osób w szkołach na terenie: Wałbrzycha, Świdnicy, Czarnego Boru, Mokrzeszowa, Starych Bogaczowic i Dzierżoniowa, w tym: ok. 1.000 członków Ligi Ochrony Przyrody) – Liga Ochrony Przyrody Zarząd Okręgowy w Wałbrzychu.

- Produkcja i emisja przez Telewizję Polską S.A. Oddział Terenowy we Wrocławiu 12 audycji telewizyjnych skierowanych do młodego odbiorcy - „Ekoplaneta”.

4.4. Monitoring środowiska

Z zakresu monitoringu środowiska Fundusz rozpatrzył w 2009 r. 6 wniosków, z których 4 zostały pozytywnie rozpatrzone przez Zarząd i Radę Nadzorczą, 1 został wycofany przez wnioskodawcę, a 1 pozostał do rozstrzygnięcia na 2010 r.

W ciągu roku w trakcie realizacji znajdowało się 8 zadań, Fundusz wydatkował środki na dofinansowanie wszystkich zadań.

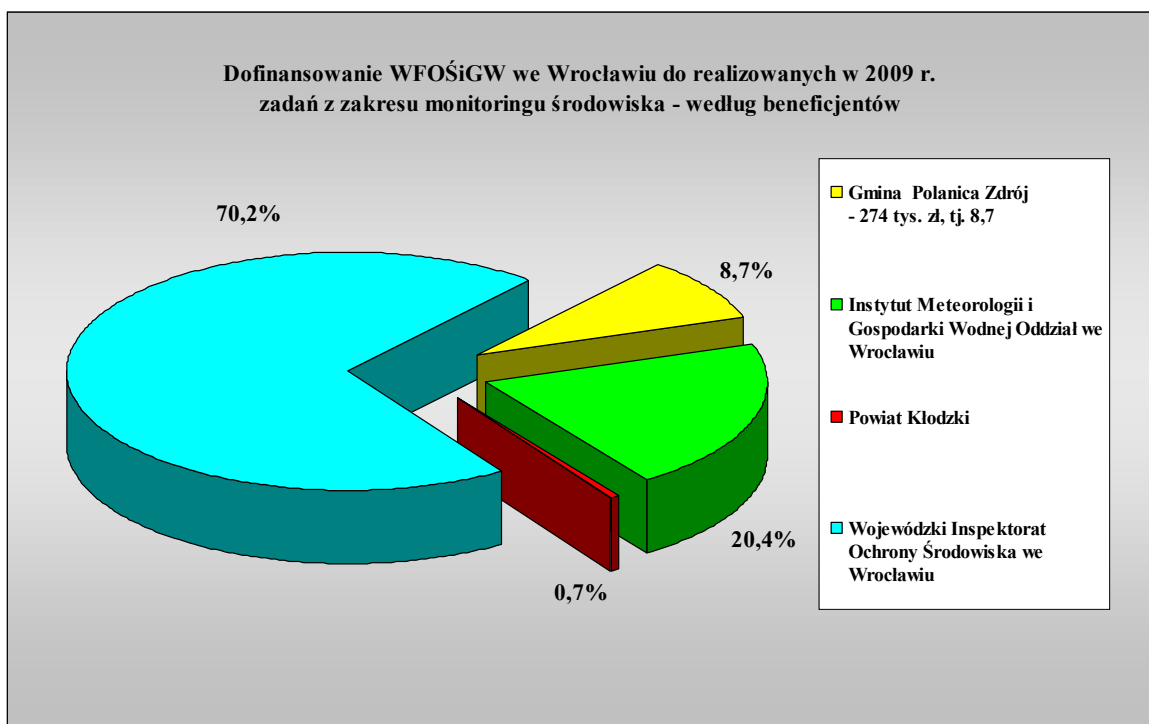
Na zadania z dziedziny monitoringu środowiska Fundusz wydatkował wydatkował 3 133,2 tys. zł, co stanowiło 1,6% całości wydatków statutowych, z czego 2 859,7 tys. zł, tj. 91,3% stanowiły dotacje, a 273,5 tys. zł, tj. 8,7% pożyczki.

Na realizację 2 zadań kontynuowanych posiada zobowiązania na lata następne na kwotę 542,0 tys. zł w formie dotacji (0,6% wszystkich zobowiązań), wynikające z zawartych umów.

Monitoring środowiska prowadzony był na terenie województwa dolnośląskiego tak jak w latach poprzednich przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska we Wrocławiu, natomiast monitoring opadów atmosferycznych przez Oddział Dolnośląski Instytutu Meteorologii i Gospodarki Wodnej w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska.

Ponadto w roku 2009 zakończono realizację dwóch zadań z zakresu monitoringu prowadzonych przez IMGW Oddział Dolnośląski, dotyczących pilotażowych badań parametrów hydromorfologicznych i biologicznych Nysy Łużyckiej i jej dopływów zgodnie z wymogami Ramowej Dyrektywy Wodnej oraz badań stosunków wodnych w obszarze oddziaływania kopalń odkrywkowych na przykładzie Nysy Łużyckiej. Konieczność przeprowadzenia badań wynikała z zapisów protokołu czternastego posiedzenia Polsko-Niemieckiej Komisji do spraw Wód Granicznych. Efektem końcowym pilotażowego monitoringu przeprowadzonego na Nysie Łużyckiej i jej dopływach są materiały przeglądowe w postaci map i wykazów. Materiały te będą bazą wyjściową do ostatecznego wyznaczenia silnie zmienionych i sztucznych części wód oraz do

opracowania planów działań gospodarki wodnej na wodach granicznych. Wyniki monitoringu hydromorfologicznego mogą być również wykorzystane do oceny ryzyka nieosiągnięcia dobrego stanu hydromorfologicznego jednolitych części wód. Przeprowadzona inwentaryzacja stanu hydromorfologicznego i biologicznego stworzy również podstawy do ochrony najwartościowszych odcinków rzeki oraz oceny stanu ekologicznego wód zgodnie z wymogami Ramowej Dyrektywy Wodnej. Ponadto pozwoli ona na kompleksową ocenę wpływu oddziaływań antropogenicznych na stan ekosystemu rzeczno-ekologicznego i stworzy podstawy do jego poprawy. Ustalone na jej podstawie priorytety działań będą podstawą do sporządzania planów zagospodarowania badanego obszaru. Przeprowadzony monitoring stosunków wodnych w obszarze oddziaływania kopalń odkrywkowych pozwoli kontrolować wielkość i zakres przepływów transgranicznych wód podziemnych w przygranicznym obszarze Nysy Łużyckiej, umożliwi racjonalne wykorzystanie zasobów oraz stworzy podstawy do działań mających na celu przywrócenie zrównoważonego, w dużym stopniu samoregulującego się bilansu wodnego. Ponadto zbudowany model hydrogeologiczny posłuży na zaprojektowanie wydajnego systemu monitoringu dla kontroli zmian stanów wód podziemnych w zasięgu oddziaływania kopalń odkrywkowych. Przeprowadzony monitoring będzie podstawą do rekultywacji badanego obszaru oraz pozwoli na wybór odpowiednich przedsięwzięć mających na celu stabilizację stosunków wodnych i ochronę ekosystemu rzeczno-ekologicznego.

Wyniki monitoringu uzyskane w obu zadaniach wykorzystywane będą przez część polską, Polsko-Niemieckiej Komisji ds. Wód Granicznych w ramach dwustronnych uzgodnień.

W 2009 r. zakończono i oddano do użytku:

- system monitorowania i zdalnego sterowania układu wodociągowego miasta Polanica Zdrój,
- rozbudowany system monitoringu hydrologicznego powiatu kłodzkiego służący ochronie przeciwpowodziowej.

4.5. Zapobieganie i likwidacja poważnych awarii i ich skutków

Fundusz rozpatrzył w 2009 r. 22 wnioski z dziedziny zapobieganie i likwidacja poważnych awarii i ich skutków, z których 14 zostało pozytywnie rozpatrzonych przez Zarząd i Radę Nadzorczą, 2 nie spełniały „Kryteriów ...” Funduszu, 2 zostały wycofane przez wnioskodawców, 1 został rozpatrzony odmownie ze względu na niewielki efekt ekologiczny planowany do uzyskania w wyniku jego realizacji, a 3 pozostały do rozstrzygnięcia na 2010 r.

W ciągu roku w trakcie realizacji znajdowało się 17 zadań, Fundusz dofinansował realizację wszystkich zadań.

Na zadania z zakresu zapobieganie i likwidacja poważnych awarii i ich skutków Fundusz wydatkował 2 210,0 tys. zł, tj. 1,1% wydatków statutowych, w tym 2 010,0 tys. zł w formie dotacji, tj. 91,0% oraz 200,0 tys. zł w formie pożyczki, tj. 9,0%.

Wojewódzki Fundusz zawarł porozumienia w sprawie dofinansowania zadań związanych z likwidacją zagrożeń środowiska podczas zdarzeń nadzwyczajnych przez jednostki ochrony przeciwpożarowej z terenu województwa dolnośląskiego na łączną kwotę 2 780,0 tys. zł:

- w dniu 8 kwietnia 2009 r. z Komendą Wojewódzką Państwowej Straży Pożarnej we Wrocławiu, zobowiązując się do przeznaczenia na objęty porozumieniem cel dotacji w wysokości 1 840,0 tys. zł,
- w dniu 8 kwietnia 2009 r. z Zarządem Oddziału Wojewódzkiego Związku Ochotniczych Straży Pożarnych Rzeczypospolitej Polskiej Województwa

Dolnośląskiego, zobowiązując się do przeznaczenia na objęty porozumieniem cel dotacji w wysokości 940,0 tys. zł.

Ogółem w 2009 r. w ramach porozumień dofinansowano zakup 16 samochodów pożarniczych z funkcją ograniczania zagrożeń ekologicznych, w tym dla:

- Ochotniczych Straży Pożarnych w: Domaszkowie, Kudowie-Czermnej, Piskorzowie, Henrykowie, Trójcy, Mirsku, Suchej Górnej, Prusicach, Białolęce, Twardocicach, Lutyni, Nadolicach Wielkich i Kamieńcu,
- dla Państwowej Straży Pożarnej w: Głogowie, Lubiniu i Strzelinie.

Gmina Wałbrzych zrealizowała rozpoczęte w 2008 r., przy udziale środków Funduszu zadanie „Planowanie i bieżąca analiza postępu badań terenowo-laboratoryjnych nad lokalizacją i neutralizacją niebezpiecznych odpadów w gruncie dzielnicy Sobiecin w Wałbrzychu”.

4.7. Inne zadania

Fundusz rozpatrzył w 2009 r. 41 wniosków dotyczących innych zadań ochrony środowiska, z których 37 zostało pozytywnie rozpatrzonych przez Zarząd i Radę Nadzorczą, 1 nie spełniał obowiązujących w Funduszu „Kryteriów ...”, a 1 został wycofany przez wnioskodawcę 2 pozostały do rozstrzygnięcia w 2010 r.

W ciągu roku w trakcie realizacji znajdowało się 36 zadań, wszystkie zadania uzyskały dofinansowanie Funduszu. zostały Dofinansowanie wyniosło łącznie 24 304,7 tys. zł, co stanowiło 12,1% wydatków statutowych, w tym w formie dotacji 2 476,0 tys. zł, tj. 10,2% oraz w formie pożyczki 21 828,7 tys. zł, tj. 89,8%.

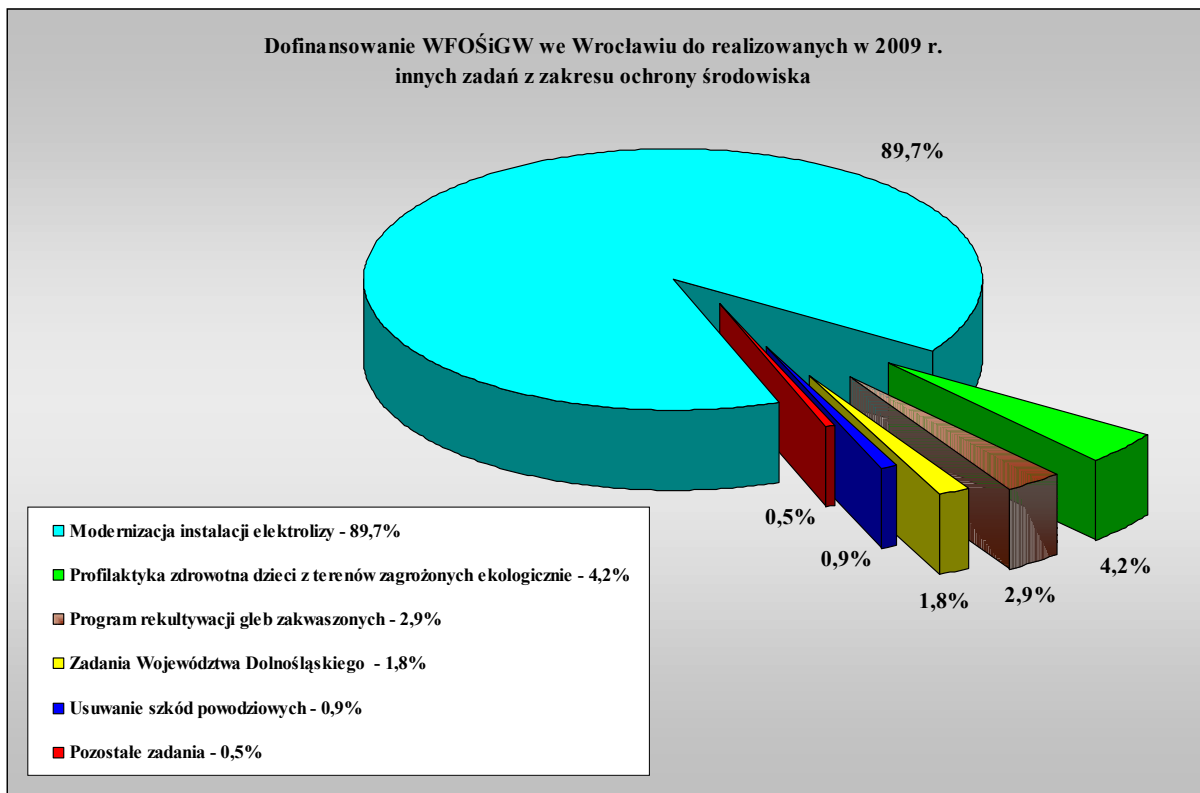
Na realizację 2 zadań kontynuowanych Fundusz posiada zobowiązania na lata następne wynikające z zawartych umów na kwotę 6 996,3 tys. zł (7,6% wszystkich zobowiązań), w tym w formie dotacji w kwocie 990,5 tys. zł oraz w formie pożyczki 6 005,8 tys. zł.

W ramach innych zadań Fundusz wspomógł zadania obejmujące:

- **Profilaktykę zdrowotną**

W 2009 r. profilaktyką zdrowotną objęto 7 056 dzieci zamieszkujących na terenach, na których występują przekroczenia norm zanieczyszczeń środowiska. Prowadzona była w miastach: Wrocław, Legnica i Jelenia Góra. Organizatorami profilaktyki byli m.in.:

- ✓ Związek Harcerstwa Polskiego, Chorągiew Dolnośląska – dla 971 dzieci,
- ✓ Fundacja HOBBIT we Wrocławiu - 671 dzieci,
- ✓ Towarzystwo Przyjaciół Dzieci: Oddział Okręgowy we Wrocławiu – 707 dzieci, Oddział Miejski w Legnicy – 153 dzieci, Oddział Okręgowy w Jeleniej Górze – 300 dzieci,

- ✓ Oddział Dolnośląski Polskiego Towarzystwa Schronisk Młodzieżowych we Wrocławiu - 804 dzieci,
- ✓ Caritas Archidiecezji Wrocławskiej - 294 dzieci, Caritas Diecezji Legnickiej– 140 dzieci, Rzymskokatolicka Parafia P.W Najświętszego Serca Pana Jezusa w Legnicy – 165 dzieci,

- ✓ Międzyszkolny Klub Sportowy "Juvenia" we Wrocławiu - 245 dzieci, Uczniowski Klub Sportowy "Iskra" we Wrocławiu - 60 dzieci, Międzyszkolny Klub Sportowy "Karkonosze" Sporty Zimowe w Jeleniej Górze – 80 dzieci,
  - ✓ Stowarzyszenie "Nowa Rodzina" we Wrocławiu - 542 dzieci, Stowarzyszenie Klub Lotnika "Śmigielko" w Jeleniej Górze – 210 dzieci.
- ***Wapnowanie gleb***
W 2009 r. zakończono realizację umowy dotyczącej „Programu rekultywacji gleb zakwaszonych na Dolnym Śląsku w latach 2007-2008”. Zadanie o wartości 2.070,2 tys. zł dofinansowane zostało przez Fundusz dotacją w kwocie 1.030,8 tys. zł. W ramach programu zwapnowano 7.224,04 ha gruntów rolnych u 551 rolników.
  - ***Zadania Województwa Dolnośląskiego***
Fundusz wsparł finansowo Województwo Dolnośląskie przy tworzeniu baz danych podmiotów korzystających ze środowiska i obowiązanych do ponoszenia opłat za korzystanie z niego. Zadanie polega na zakupie licencji na korzystanie z systemów informatycznych („Wojewódzki Bank Zanieczyszczeń Środowiska” oraz moduł księgowy „Fundusz Pro”) na lata 2009-2011, usprawnieniu bazy sprzętowej systemu opłat za korzystanie ze środowiska oraz szkoleniach specjalistycznych dla pracowników Wydziału Ochrony Środowiska Urzędu Marszałkowskiego. Ponadto w roku 2009 Fundusz dofinansował wykonanie przez Województwo Dolnośląskie „Programu ochrony przed hałasem na lata 2009-2013”. Program obejmuje tereny leżące wzdłuż dróg krajowych i ekspresowych poza aglomeracjami liczącymi powyżej 100 tysięcy mieszkańców, których eksploatacja spowodowała negatywne oddziaływanie akustyczne. Po przyjęciu przez Sejmik Województwa Dolnośląskiego program stanie się podstawą dla działań naprawczych pozwalających na obniżenie poziomu hałasu do wartości dopuszczalnych.
  - ***Wybrane zadania***
    - ✓ Kontynuowane było współfinansowanie modernizacji instalacji elektrolizy na terenie PCC ROKITA S.A. w Brzegu Dolnym. Przedmiotowa modernizacja przyczyni się do zmniejszenia zapotrzebowania na energię elektryczną -

redukcja energochłonności o 500 kWh/t Cl₂, czyli przy wykorzystaniu pełnych mocy produkcyjnych o 600 GWh w skali roku oraz na redukcji występowania ścieków zawierających rtęć - ograniczenie sumy emisji rtęci do środowiska (powietrze, ściek, produkt) o 0,5 g/t Cl₂, czyli przy wykorzystaniu pełnych mocy produkcyjnych w ilości 60 kg Hg w skali roku.

- ✓ Dofinansowano zakup 2 aut na potrzeby Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska we Wrocławiu. Przedmiotowe pojazdy umożliwiają poruszanie się w różnych warunkach terenowych, co daje możliwość szybkiego i niezależnego przemieszczania się – przyczynią się do prawidłowego wykonywania zadań związanych z nadzorem i kontrolą obszarów objętych ochroną na terenie województwa dolnośląskiego.

- ***Nagrody za osiągnięcia w ochronie środowiska.***

Fundusz ufundował w 2009 r. nagrody finansowe za osiągnięcia w zakresie ochrony środowiska w wysokości 33,2 tys. zł dla:

- ✓ laureatów konkursu o Puchar Recyclingu zorganizowanego przez „Przegląd Komunalny”: Miejskiego Zespołu Szkół w Kłodzku, Usług Komunalnych „Wodnik” w Trzebnicy oraz Związku Gmin Karkonoskich w Mysłakowicach (3 nagrody po 8 tys. zł),
- ✓ laureata w Kategorii Promotor Ekologii w X Edycji Narodowego Konkursu Ekologicznego „Przyjaźni Środowisku” - Starostwa Powiatowego w Polkowicach w kwocie (nagroda 5 tys. zł),
- ✓ Związku Pszczelarzy Ziemi Legnickiej - nagroda w konkursie na „Wzorową Pasiekę” i „Wzorowe Gospodarstwo Pasieczne Dolnego Śląska” (nagroda 2,2 tys. zł),
- ✓ laureata V edycji ogólnopolskiego konkursu dla młodzieży szkół ponadpodstawowych "Młody Reporter dla Środowiska" organizowanego przez miesięcznik dla młodzieży Ekopartner junior (nagroda dla laureata z Dolnego Śląska 2,0 tys. zł).

5. Udział Funduszu w absorpcji środków pomocowych z Unii Europejskiej

Dokonując wyboru zadań do dofinansowania Fundusz traktował priorytetowo dofinansowanie zadań realizowanych z udziałem bezzwrotnych środków Unii Europejskiej, których wykonanie przyczynia się do wypełnienia wymagań określonych w dyrektywach Wspólnoty Europejskiej w obszarze „środowisko”, wdrożonych do prawa krajowego.

W 2009 r. Fundusz udzielił pomocy finansowej na wsparcie zadań realizowanych w ramach funkcjonujących programów pomocowych. Ogółem na ich dofinansowanie wydatkował kwotę 31 800,5 tys. zł, tj. 15,9% środków wypłaconych na realizację wszystkich zadań statutowych. Ponadto wypłacił 3 875,4 tys. zł na dofinansowanie realizacji dokumentacji zadań planowanych do dofinansowania ze środków Unii Europejskiej.

Na dofinansowanie zadań według poszczególnych programów Fundusz wypłacił:

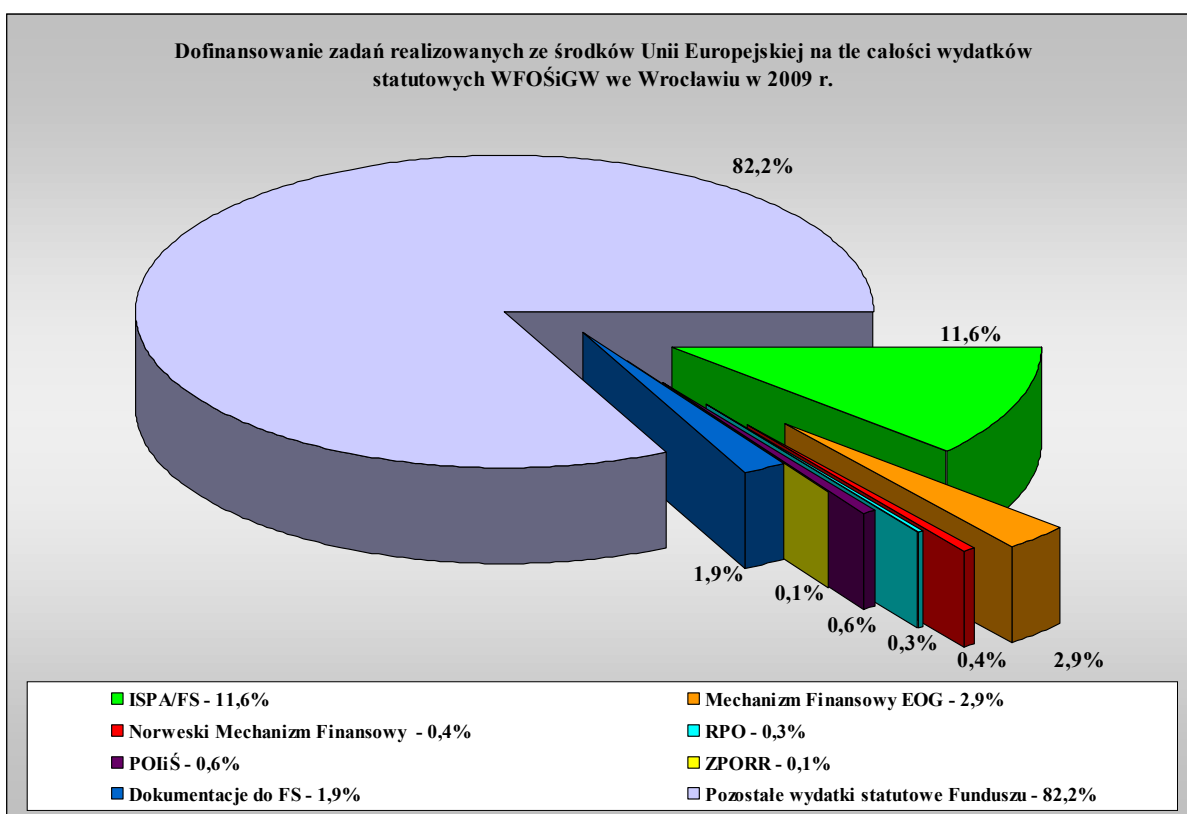
1) ISPA/FS	- 23 216,5 tys. zł,
2) Mechanizm Finansowy Europejskiego Obszaru Gospodarczego (EOG)	- 5 864,1 tys. zł,
3) Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko	- 1 085,1 tys. zł,
4) Norweski Mechanizm Finansowy (NMF)	- 740,8 tys. zł,
5) Regionalny Program Operacyjny	- 613,0 tys. zł,
6) ZPORR	- 281,0 tys. zł,

1) ISPA/FS (Fundusz Spójności)

W roku 2009 Fundusz kontynuował dofinansowanie 3 przedsięwzięć realizowanych w ramach tego programu. Pomoc finansowa udzielona przez Fundusz na ich dofinansowanie wyniosła ogółem 23 216,5 tys. zł, w tym w formie dotacji 7 233,3 tys. zł, pożyczek 15 983,2 tys. zł. Spośród realizowanych zadań 2 dofinansowywane będą w latach następnych i Fundusz posiada w stosunku do nich zobowiązania wynikające z zawartych umów w wysokości 3 188,8 tys. zł.

2) Mechanizm Finansowy Europejskiego Obszaru Gospodarczego (EOG)

W roku 2009 Fundusz zawarł umowy na dofinansowanie 2 przedsięwzięć realizowanych w ramach EOG. Pomoc finansowa udzielona na ich dofinansowanie wyniosła ogółem 5 864,1 tys. zł, w tym w formie dotacji 428,1 tys. zł, pożyczek 5 436,0 tys. zł. Zadania dofinansowywane będą w latach następnych i Fundusz posiada w stosunku do nich zobowiązania wynikające z zawartych umów w wysokości 4 438,9 tys. zł.

3) Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko (POIiŚ)

W roku 2009 Fundusz objął dofinansowaniem 1 przedsięwzięcie. Pomoc finansowa udzielona przez Fundusz wyniosła ogółem 1 085,1 tys. zł w formie pożyczki. Projekt „Uporządkowanie gospodarki ściekowej w zlewni rzeki Baryczy” znajduje się na etapie oceny merytorycznej II stopnia. Beneficjent zmuszony był rozpocząć realizację przed uzyskaniem dofinansowania z Funduszu Spójności.

4) Norweski Mechanizm Finansowy (NMF)

W roku 2009 Fundusz objął dofinansowaniem 1 przedsięwzięcie udzielając na jego realizację pożyczki w kwocie 740,8 tys. zł.

5) Regionalny Program Operacyjny (RPO)

W roku 2009 Fundusz objął dofinansowaniem 2 przedsięwzięcia. Pomoc finansowa udzielona przez wyniosła ogółem 613,0 tys. zł w formie pożyczek. Realizacja 1 zadania została zakończona w 2009 r.

6) Zintegrowany Program Operacyjny Rozwoju Regionalnego (ZPORR)

W roku 2009 Fundusz kontynuował dofinansowanie 1 zadania przewidzianego do realizacji w ramach ZPORR, którego realizacja rozpoczęła się w 2005 r. Pomoc finansowa Funduszu w realizacji zadania w 2009 r. wyniosła 281,0 tys. zł w formie w formie dotacji. Realizacja zadania została zakończona.

6. Nadzór nad przygotowaniem i realizacją umów pożyczek i dotacji

W roku 2009, podobnie jak w latach poprzednich, prowadzono stały nadzór nad wykorzystaniem środków przeznaczonych na różnego rodzaju zadania związane z ochroną środowiska i gospodarką wodną.

Nadzór ten obejmował:

1. Na etapie pierwszym badanie i ocenę, przez pracowników merytorycznych, złożonych wniosków o pomoc finansową na realizację zadań pod kątem:
  - zgodności z „Kryteriami i zasadami udzielania pomocy finansowej ze środków Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej we Wrocławiu”
  - stanu przygotowania inwestycji i innych zadań do realizacji,
  - spełnienia wymogów dotyczących wyboru wykonawców zadań w przetargach publicznych,
  - zabezpieczenia środków i źródeł finansowania zadań,
  - wnioskowanych terminów i wysokości wypłat dotacji i pożyczek, w tym także proponowanych form zabezpieczenia pożyczek.

2. Na etapie drugim działalność kontrolna obejmowała realizację zadań i rozliczanie umów dotacyjnych i pożyczkowych i prowadzona była przez pracowników Zespołu Obsługi Wniosków w oparciu o kwartalne plany kontroli zadań w miejscu ich realizacji.

W toku tych kontroli dokonywano sprawdzenia:

- terminowości i prawidłowości wykonawstwa,
- dokumentacji rozliczeniowej,
- zgodności z zawartymi umowami,
- uzyskanych efektów rzeczowych.

W roku 2009 przeprowadzono 261 kontroli, w trakcie których skontrolowano ogółem 221 zadań w miejscu ich realizacji, w tym zrealizowano:

- 111 kontroli pełnych, obejmujących kontrolę całości dokumentów i stanu faktycznego wspomaganej zadania w pełnym zakresie jego realizacji,
- 145 kontroli problemowych, które weryfikowały określony odcinek realizacji bądź finansowania zadania,
- 5 kontroli sprawdzających realizację wcześniejszych zaleceń pokontrolnych.

Kontrolą objęto zadania ze wszystkich dziedzin ochrony środowiska i gospodarki wodnej dofinansowane i planowane do dofinansowania ze środków Funduszu w następujących ilościach:

- **gospodarka ściekowa i ochrona wód:** budowa i modernizacja oczyszczalni ścieków, budowa sieci kanalizacyjnej, sanitarnej i deszczowej, dokumentacje – 70 kontroli / 56 zadań,
- **ochrona powietrza atmosferycznego i klimatu:** budowa i modernizacja kotłowni węzłów cieplnych, modernizacja kotłowni na gazową, modernizacja kotłowni na olejową, modernizacja kotłowni na opalaną biomasą, modernizacja sieci ciepłowniczej, termomodernizacja, modernizacja odpylania, modernizacja i adaptacja budynku – 49 kontroli / 42 zadania,

- **gospodarka odpadami:** rekultywacja składowisk, budowa składowiska odpadów, rozbudowa zakładu utylizacji, zintegrowane systemy zbiórki odpadów, rekultywacja wylewiska – 15 kontroli / 13 zadań,
- **gospodarka wodna i ochrona przeciwpowodziowa:** budowa i modernizacja sieci wodociągowych i SUW, budowa zbiornika przeciwpowodziowego, regulacja rzek, odbudowa rzek i potoków – 20 kontroli / 17 zadań,
- **ochrona przyrody i lasów:** rewaloryzacja zabytkowego parku, ochrona ekosystemów leśnych, działania przeciwożarowe – 17 kontroli / 15 zadań,
- **edukacja ekologiczna:** realizacja całorocznego programu edukacji ekologicznej, edukacja ekologiczna dzieci i młodzieży oraz nauczycieli – 48 kontroli / 44 zadania,
- **nadzwyczajne zagrożenia i inne zadania:** osłony przeciwpromienne, zakup samochodu ratowniczego, wywóz odpadów niebezpiecznych - 24 kontrole / 20 zadań,
- **profilaktyka zdrowotna:** profilaktyka zdrowotna dzieci - 14 kontroli / 10 zadań,
- **monitoring środowiska** – 4 kontrole / 4 zadania.

Na ogólną ilość 261 przeprowadzonych kontroli w 15 przypadkach miały miejsce ustalenia, w wyniku których sformułowano pod adresem dotacjobiorców i pożyczkobiorców wnioski pokontrolne dotyczące:

- aktualizacji harmonogramu rzeczowo-finansowego,
- przedłożenia końcowego rozliczenia kosztów realizacji zadania,
- uzgodnienia dokumentacji związanej z procesem inwestycyjnym,
- konieczności aneksowania warunków umowy w zakresie terminów i kwot wypłat pożyczek,
- doprowadzenia do właściwego stanu technicznego realizowanych inwestycji,
- skuteczności prowadzenia działań z zakresu edukacji ekologicznej dzieci, młodzieży

i nauczycieli oraz administracji samorządowej i organizacji pozarządowych w województwie dolnośląskim.

Efektami prowadzonej działalności kontrolnej były:

- odmowa przyznania pomocy finansowej wnioskodawcom, których proponowane do dofinansowania zadania nie spełniały warunków określonych w „Kryteriach i zasadach udzielania pomocy finansowej ze środków WFOŚiGW we Wrocławiu”,
- weryfikowanie wysokości przyznawanych kwot dofinansowania w stosunku do wielkości wnioskowanych,
- wstrzymywanie uruchamiania środków w przypadku stwierdzenia nieprawidłowości w realizacji zadania oraz rozbieżności w przedkładanych dokumentach rozliczeniowych do czasu ich wyjaśnienia i usunięcia,
- dyscyplinowanie dotacjobiorców i pożyczkobiorców w zakresie przestrzegania warunków określonych w obowiązujących umowach.

Systematyczna działalność nadzorczo – kontrolna, zarówno na etapie rozpatrywania wniosków i przygotowywania umów, jak również w fazie ich realizacji, przyczynia się do prawidłowego i zgodnego z przeznaczeniem wykorzystania środków Funduszu.

III. DZIAŁALNOŚĆ WFOŚIGW WE WROCŁAWIU JAKO INSTYTUCJI WDRAŻAJĄCEJ PROGRAM OPERACYJNY „INFRASTRUKTURA I ŚRODOWISKO” W 2009 R.

Wydział Funduszy Europejskich w roku 2009 na mocy Porozumienia w sprawie realizacji Programu Operacyjnego „Infrastruktura i Środowisko” dla osi priorytetowych: I - Gospodarka wodno-ściekowa i II - Gospodarka odpadami i ochrona powierzchni ziemi, zawartego pomiędzy Wojewódzkim Funduszem Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej we Wrocławiu, a Ministrem Środowiska (Instytucją Pośredniczącą) w dniu 25 czerwca 2007 r. w Lublinie z późniejszymi zmianami realizował zadania obejmujące m.in.: przygotowanie i ocenę projektów o wartości do 25 mln euro, prowadzenie działań kontrolnych, kontrolę zamówień publicznych dla zadań objętych projektem, do których stosuje się przepisy dotyczące zamówień publicznych, kontrolę zawierania umów dla zadań objętych projektem, do których nie stosuje się przepisów zamówień publicznych, monitorowanie i sprawozdawczość, zarządzanie finansowe i rozliczanie projektu, informację i promocję.

W okresie sprawozdawczym dnia 15 stycznia 2009 r. Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej we Wrocławiu zamieścił w prasie lokalnej oraz na stronie internetowej Funduszu ogłoszenie o organizowanym przez Instytucję Pośredniczącą - Ministerstwo Środowiska konkursie w ramach priorytetu I – gospodarka wodno-ściekowa w aglomeracjach powyżej 15 tys. RLM (konkurs nr 4/POIiŚ/1.1/02/2009) oraz w ramach priorytetu II – gospodarka odpadami i ochrona powierzchni ziemi, działanie 2.1 – Kompleksowe przedsięwzięcia z zakresu gospodarki odpadami komunalnymi ze szczególnym uwzględnieniem odpadów niebezpiecznych (konkurs 2/POIiŚ/2.1/02/2009), działanie 2.2 Przywracanie terenom zdegradowanym wartości przyrodniczych i ochrona brzegów morskich (konkurs nr 3/POIiŚ/2.2/02/2009). Kwota środków przeznaczonych na dofinansowanie projektów dla konkursu nr 4/POIiŚ/1.1/02/2009 wynosiła 200 mln euro dla konkursu 2/POIiŚ/2.1/02/2009 oraz 3/POIiŚ/2.2/02/2009 wynosiła 100 mln euro.

Dnia 27 lutego 2009 r. zakończył się nabór wniosków gdzie do Wojewódzkiego Funduszu we Wrocławiu złożone **2 wnioski w ramach działania 1.1. priorytetu I:**

- „Uporządkowanie gospodarki wodno- ściekowej południowo- wschodniej części miasta Głogów” zgłoszone przez gminę miejską Głogów”,
- „Modernizacja oczyszczalni ścieków oraz budowa sieci wodociągowej i kanalizacyjnej w mieście Oława” zgłoszone przez Zakład Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o.

Wnioski złożone w ramach konkursu nr 4/POIiŚ/1.1/02/2009 zostały odrzucone na etapie oceny formalnej z powodu niespełnienia kryteriów formalnych.

Dnia 13 marca 2009 r. Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej we Wrocławiu zamieścił w prasie lokalnej oraz na stronie internetowej funduszu ogłoszenie o konkursie w ramach priorytetu I – gospodarka wodno-ściekowa w aglomeracjach powyżej 15 tys *RLM* (konkurs nr 5/POIiŚ/1.1/04/2009) oraz w ramach priorytetu II – gospodarka odpadami i ochrona powierzchni ziemi, działanie 2.1 – Kompleksowe przedsięwzięcia z zakresu gospodarki odpadami komunalnymi ze szczególnym uwzględnieniem odpadów niebezpiecznych (konkurs 3/POIiŚ/2.1/04/2009), działanie 2.2 - Przywracanie terenom zdegradowanym wartości przyrodniczych i ochrona brzegów morskich (konkurs nr 4/POIiŚ/2.2/04/2009). Kwota środków przeznaczonych na dofinansowanie projektów dla konkursu nr 5/POIiŚ/1.1/04/2009 wynosiła 200 mln euro, w konkursie 3/POIiŚ/2.1/04/2009 oraz 4/POIiŚ/2.2/04/2009 wynosiła 100 mln euro.

Dnia 30 kwietnia 2009 r. zakończył się nabór wniosków gdzie do Wojewódzkiego Funduszu we Wrocławiu **zgłoszono 4 wnioski w ramach działania 1.1. priorytetu I:**

- „Modernizacja oczyszczalni ścieków oraz budowa sieci wodociągowej i kanalizacyjnej w mieście Oława” zgłoszone przez Zakład Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. w Oławie.
- „Rozbudowa oczyszczalni ścieków w miejscowości Henryków oraz budowa kanalizacji sanitarnej w gminie Ziębice” zgłoszone przez gminę Ziębice,
- „Budowa kanalizacji w Gminie Strzelin wraz z modernizacją oczyszczalni ścieków w Chociwelu” zgłoszone przez Zakład Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. w Strzelinie,
- „Rozwiązanie gospodarki wodno-ściekowej w Gminie Nowogrodzic - etap I”

zgłoszone przez HYDRO- TECH Sp. z o.o. w Nowogrodźcu”.

Wszystkie zgłoszone projekty uzyskały pozytywną ocenę wg kryteriów formalnych oraz merytorycznych I stopnia i zostały skierowane do dalszej oceny merytorycznej II stopnia na poziomie Grupy Roboczej powoływanej przez Ministra Środowiska oraz zostały wprowadzone na Listę Rankingową.

Dnia 30 września 2009 r. Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej we Wrocławiu zamieścił w prasie lokalnej oraz na stronie internetowej funduszu ogłoszenie o konkursie w ramach priorytetu I – gospodarka wodno-ściekowa w aglomeracjach powyżej 15 tys RLM (konkurs nr 6/POIiŚ/1.1/11/2009) oraz priorytetu II – gospodarka odpadami i ochrona powierzchni ziemi, działanie 2.1 – Kompleksowe przedsięwzięcia z zakresu gospodarki odpadami komunalnymi ze szczególnym uwzględnieniem odpadów niebezpiecznych (konkurs nr 4/POIiŚ/2.1/11/2009). Kwota środków przeznaczonych na dofinansowanie projektów w ramach priorytetu I wynosiła 150 mln euro dla priorytetu II 50 mln euro.

Dnia 30 listopada 2009 r. zakończył się nabór wniosków gdzie do Wojewódzkiego Funduszu we Wrocławiu zgłoszono **4 przedsięwzięcia w ramach działania 1.1. priorytetu I:**

- „Uporządkowanie gospodarki wodno- ściekowej południowo- wschodniej części miasta Głogów” zgłoszony przez Gminę miejską Głogów,
- „Karkonoski System Wodociągów i Kanalizacji, etap II” zgłoszone przez Karkonoski System Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o.”,
- „Uporządkowanie gospodarki wodno- ściekowej na terenie gmin powiatu dzierzoniowskiego- etap I:” zgłoszone przez Wodociągi i Kanalizację sp. z o.o.,
- „Budowa sieci kanalizacji sanitarnej w miejscowości Żerniki Wrocławskie” zgłoszone przez Gminę Święta Katarzyna.

Trwa ocena projektów pod względem formalnym i merytorycznym I stopnia.

Do Wojewódzkiego Funduszu we Wrocławiu nie zgłoszono projektu w ramach II priorytetu w powyższym konkursie.

W 2009 r. 5 projektów uzyskało Potwierdzenie Instytucji Pośredniczącej w sprawie przyznania dofinansowanie.

- „Inwestycje w zakresie gospodarki wodno-ściekowej w miejscowościach Środa Śląska, Ciechów i Bukówek” zgłoszone przez Średzką Wodę Sp. z o.o. w Środzie Śląskiej,
- „Zapewnienie prawidłowej gospodarki ściekowej w gminie Strzegom”,
- „Uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej gmin leżących w zlewni rzeki Czerwona Woda”,
- „Rozwiązanie gospodarki wodno-ściekowej w gminie Nowogrodzic- etap I a”,
- Budowa kanalizacji w Gminie Strzelin wraz z modernizacją oczyszczalni ścieków w Chociwelu.

Z trzema wnioskodawcami WFOŚiGW we Wrocławiu jako Instytucja Wdrażająca POIiŚ podpisał umowę o dofinansowanie projektu w ramach działania 1.1 Gospodarka wodno-ściekowa w aglomeracjach powyżej 15 tys. RLM priorytetu I gospodarka wodno-ściekowa. Są to:

- Średzką Wodę Sp. z o.o. w Środzie Śląskiej dla przedsięwzięcia pn. „- „Inwestycje w zakresie gospodarki wodno-ściekowej w miejscowościach Środa Śląska, Ciechów i Bukówek”
- Wodociągi i Kanalizacja Sp. z o.o. Strzegom dla przedsięwzięcia pn. „Zapewnienie prawidłowej gospodarki ściekowej w gminie Strzegom”,
- Międzygminna Spółka Wodno-Kanalizacyjna Suplaz Sp. z o.o. Sulików dla przedsięwzięcia pn. „Uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej gmin leżących w zlewni rzeki Czerwona Woda”.

Wojewódzki Fundusz we Wrocławiu przekazał zaliczkę na rzecz beneficjenta dla przedsięwzięcia „Inwestycje w zakresie gospodarki wodno-ściekowej w miejscowościach Środa Śląska, Ciechów i Bukówek” w wysokości 4000 000,00 PLN.

W danym roku sprawozdawczym Urząd Kontroli Skarbowej przeprowadził postępowanie kontrolne w zakresie celowości i zgodności z prawem gospodarowania środkami publicznymi oraz środkami pochodzącymi z Unii Europejskiej i wywiązywania się z warunków finansowania pomocy w ramach realizacji Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko.

W efekcie przeprowadzonych prac Urząd Kontroli Skarbowej nie stwierdził znaczących nieprawidłowości, zalecił jedynie niewielkie usprawnienia w systemie wdrażania POIiŚ

przez WFOŚiGW we Wrocławiu..

W roku 2009 Instytucja Pośrednicząca - Ministerstwo Środowiska zgodnie z *Wytycznymi w zakresie kontroli realizacji POIiŚ 2007-2013* przeprowadziła w Wojewódzkim Funduszu we Wrocławiu kontrolę realizacji wydatków w ramach Roczno Planu Działań na 2009 r. Kontrola nie została zakończona.

W danym okresie sprawozdawczym Instytucja Pośrednicząca - Ministerstwo Środowiska zgodnie z zapisami Roczno planu kontroli POIiŚ w sektorze na 2009 rok przeprowadziła kontrolę systemową w Wojewódzkim Funduszu we Wrocławiu. Kontrola obejmowała zakres:

- podpisywania umów o dofinansowanie,
- prowadzenia kontroli projektów,
- weryfikacji wniosków o płatność,
- wprowadzania danych do Krajowego Systemu Informatycznego

W danym okresie sprawozdawczym nie zakończono powyższej kontroli.

Wojewódzki Fundusz we Wrocławiu prowadził aktywne działania w zakresie informacji i promocji w ramach POIiŚ. Zorganizował m.in. szkolenia dla potencjalnych beneficjentów dot. wybranych zagadnień z zarządzania projektami, w zakresie nowej ustawy dotyczącej oceny oddziaływania na środowisko, dot. procedury przetargowej wg Prawa zamówień publicznych, wybranych zagadnień dotyczących rozliczania kontraktów. Podczas Dolnośląskiego Forum Samorządu Terytorialnego w Kudowie w 2009 roku pracownicy Wydziału Funduszy Europejskich poprowadzili szkolenie pn. „Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko - wybrane zagadnienia z zarządzania projektem. Uczestnicy mieli możliwość wysłuchania wykładów na temat:

- Przygotowanie dokumentów projektów planowanych do zgłoszenia w ramach POIiŚ
- Dobre praktyki przy opracowaniu wniosków do Funduszu Spójności
- Ustalanie wysokości dofinansowania projektów zgłaszanych do POIiŚ
- Realizacja Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych na terenie Województwa Dolnośląskiego w świetle obecnie obowiązujących przepisów prawnych.

Pracownicy Funduszu podczas Dolnośląskiego Forum prowadzili także punkt informacyjny dla samorządowców zainteresowanych zdobyciem unijnych środków na inwestycje.

W okresie sprawozdawczym Fundusz opracował i przekazał do IP wkład do Roczego Planu Działań związanych z realizacją Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko na lata 2007-2008 r. W ramach RPD finansowane są wydatki m.in.:

- wydatki osobowe - wydatki ponoszone na wynagrodzenia pracowników zaangażowanych we wdrażanie POIiŚ,
- wydatki na wdrażanie takie jak np.: zakup sprzętu
- podnoszenie kwalifikacji,
- szkolenia dla beneficjentów
- działania informacyjne i promocyjne.

W 2009 r. została zawarta umowa o dofinansowanie nr UDA-POIS.15-2/08-01-00 Roczego Planu Działań na rok 2007-2008 w sektorze środowisko o numerze 2 w ramach działań 15.1i 15.2 priorytetu XV Pomoc Techniczna - Fundusz Spójności POIiŚ 2007-2013 pomiędzy Instytucją Pośredniczącą dla POIiŚ - Ministerstwem Środowiska a Instytucją Wdrażającą - WFOŚiGW we Wrocławiu. Przedmiotem umowy było udzielenie Instytucji Wdrażającej - WFOŚiGW we Wrocławiu przez Instytucję Pośredniczącą dofinansowania na realizację działań wskazanych w Rocznym Planie Działań. Zgodnie z umową Wojewódzki Fundusz we Wrocławiu otrzymał dotacje w wysokości 691 500,33 PLN.

IV. DZIAŁALNOŚĆ FINANSOWA FUNDUSZU

1. Obsługa finansowa

Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej we Wrocławiu w 2009r. kontynuował współpracę z bankiem Pekao S.A. W banku tym prowadzony był rachunek podstawowy, służący do bieżącej obsługi działalności statutowej, rachunek Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych, a także rachunek płacowy oraz specjalnie wydzielone rachunki do obsługi środków pochodzących z Pomocy Technicznej POIiŚ oraz do obsługi dotacji rozwojowych z Ministerstwa Środowiska dla beneficjentów POIiŚ.

W grudniu 2009 WFOŚiGW we Wrocławiu podpisał umowę z Bankiem Gospodarstwa Krajowego o świadczenie usług w portalu komunikacyjnym BGK-ZLECENIA w zakresie obsługi zleceń płatności ze środków europejskich w ramach POIiŚ, począwszy od roku 2010.

Aby efektywniej zarządzać środkami pieniężnymi, na potrzeby lokowania wolnych środków pieniężnych został też założony rachunek w Banku Ochrony Środowiska S.A

Bezpieczne zarządzanie i dysponowanie środkami pieniężnymi zgromadzonymi na rachunkach bankowych odbywało się dzięki zastosowaniu:

Bankowego systemu usług elektronicznych PekaoBIZNES24, który w sposób znaczący upraszczał wszystkie procedury bankowe związane z dokonywaniem przelewów, określeniem salda dostępnych środków, monitorowaniem wpływów i wypływów (było to istotne z poziomu zarządzania przepływami pieniężnymi Funduszu). Ponadto wykorzystując powyższe możliwości system był pomocny jako narzędzie do bieżącego monitorowania stopnia realizacji planu finansowego.

Aplikacji „podpis elektroniczny”, – która jest odpowiednio dopasowana do zdecentralizowanej struktury Funduszu i umożliwia składanie dyspozycji przelewów z każdego z Oddziałów przez uprawnionego członka Zarządu. Dyspozycja ta jest akceptowana i przyjmowana do realizacji przez Bank Pekao S.A. z chwilą złożenia

w Oddziale we Wrocławiu drugiego podpisu przez upoważnioną osobę. System taki gwarantuje bezpieczeństwo przekazywanym środkom pieniężnym (dwie osoby są wymagane do akceptacji wypływu środków) oraz szybką i wygodną wypłatę pożyczek, dotacji, jak również spłatę zobowiązań Funduszu wynikających z bieżącego funkcjonowania.

Bank Pekao S.A. obsługiwał Oddziały Funduszu przy pomocy rachunków bankowych przypisanych odpowiednio dla każdego z nich. Rachunki te spełniały funkcję subkont do wyodrębnionego rachunku głównego - na koniec każdego dnia były one zerowane, a środki z nich przekazywane na rachunek główny. W roku 2009 Fundusz nie korzystał z linii kredytowych w rachunku bieżącym.

Dodatkowy rachunek, służący do lokowania wolnych środków pieniężny został założony w Banku Ochrony Środowiska S.A. Dało to możliwość efektywniejszego zarządzania środkami pieniężnymi. Bezpieczne lokowanie środków pieniężnych na tym rachunku bankowym odbywało się dzięki zastosowaniu bankowego systemu usług elektronicznych **BOSBank24** iboss.

Na dofinansowanie realizacji zadań inwestycyjnych z zakresu ochrony środowiska i gospodarki wodnej na terenie województwa dolnośląskiego realizowanych w szczególności przy współudziale środków pomocowych Unii Europejskiej Fundusz nie zaciągał pożyczki w 2009 roku.

WFOŚiGW we Wrocławiu otrzymał z Ministerstwa Środowiska kwotę 4.000.000,00 zł dotacji rozwojowej na 2009 r. dla Instytucji Wdrażającej na realizację projektów w ramach **Priorytetu I – Gospodarka wodno – ściekowa - działania 1.1. – Gospodarka wodno – ściekowa w aglomeracjach powyżej 15 tys. RLM, cz. 41, dz. 900, rozdz. 90011§ 6208**. Kwota ta została przekazana dla Średzkiej Wody sp.z o.o. jako 1 transza zaliczki do umowy o dofinansowanie z POiŚ dla realizacji działania 1.1 priorytetu I.

W czerwcu 2009 WFOŚiGW we Wrocławiu podpisał umowę z Regionem Alzacji o przystąpieniu do projektu ILETE (Initiative for Low Energy Training in Europe), którego celem jest promocja informacji oraz wiedzy o energooszczędnym budownictwie.

Partnerami Funduszu są: Region Alsace z Francji, Klimaschutz- und Energieagentur Baden-Württemberg GmbH z Niemiec, Provincia Autonoma di Trento z Włoch, Agenția de Dezvoltare Economico Socială Timiș z Rumunii, Handwerkskammer Trier (Umweltzentrum für Energie und Nachhaltigkeit) z Niemiec, Fundacion Labein z Hiszpanii oraz Energie Tirol z Austrii. WFOŚiGW we Wrocławiu otrzymał kwotę w wysokości 12 280,10 Euro (1 transza) oraz 16 732,80 Euro (2 transza), które zostały przeznaczone na pokrycie kosztów poniesionych podczas realizacji założeń projektu. Przewidywany koniec projektu – czerwiec 2010.

Środki pieniężne pochodzące z wpływów z tytułu kar i opłat za gospodarcze korzystanie ze środowiska, jak również z tytułu nadwyżek Gminnych i Powiatowych Funduszy Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej gromadzone były na rachunku głównym Funduszu w Banku Pekao S.A.

Wyплаты środków pieniężnych realizowane były na podstawie harmonogramów zawartych w umowach. Fundusz każdorazowo przeprowadzał ze swoimi klientami negocjacje w celu optymalnego dostosowania potrzeb i oczekiwań klientów do posiadanego i prognozowanego przez Fundusz stanu środków pieniężnych.

W 2009 roku Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej we Wrocławiu na udzielone pożyczki i dotacje wydatkował łączną kwotę w wysokości: 200.401.995,04 zł. Były to w znacznej mierze pożyczki długoterminowe. Pracownicy Funduszu na bieżąco monitorowali terminowość i zgodność z umowami spłat rat kapitałowych i odsetek. W 2009 roku podjęto uchwały o umorzeniu 3 pożyczek.

Ponadto w ciągu roku sporządzano do umów pożyczek aneksy, które dotyczyły między innymi: zmiany stopy oprocentowania pożyczki, formy jej zabezpieczenia, planowanych terminów zakończenia inwestycji, planowanych terminów spłat rat pożyczek.

2. Zaangażowanie kapitałowe

Priorytetową funkcją Wojewódzkiego Funduszu i Gospodarki Wodnej we Wrocławiu jest wypełnianie jego podstawowych zadań statutowych tj. udzielanie pożyczek, dotacji, dopłat do kredytów preferencyjnych na inwestycje proekologiczne.

W 2009 roku Fundusz nie angażował się kapitałowo w nowe Spółki. Wynikało to z dostosowywania działań inwestycyjnych do założeń „Wspólnej Strategii Działania Narodowego i wojewódzkich funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej na lata 2009-2012”. Określa ona zakres działań kapitałowych, które będą skoncentrowane w NFOŚiGW, natomiast rolę wojewódzkich funduszy ogranicza do rekomendacji wejść kapitałowych do spółek z obszaru swego działania.

W opisywanym okresie, na podstawie podjętych w latach poprzednich decyzji, zgodnie z art. 411 a ustawy z dnia 27.04.2001r.- Prawo Ochrony Środowiska (tj. Dz. U z 2008r., Nr 25, poz. 150 z późn.zm.), Fundusz był udziałowcem lub akcjonariuszem następujących, funkcjonujących Spółek:

- Kudowski Zakład Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. w Kudowie Zdroju
- Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji w Głogowie Sp. z o.o.
- Legnicka Specjalna Strefa Ekonomiczna S.A.
- Agencja Rozwoju Regionalnego „AGROREG” S.A. w Nowej Rudzie
- Centrozap S.A.
- Bank Ochrony Środowiska S.A.

Odnotowano z tego tytułu zysk, w postaci dywidendy, w wysokości 282 733,43 tys. zł.

3. Zarządzanie płynnością finansową

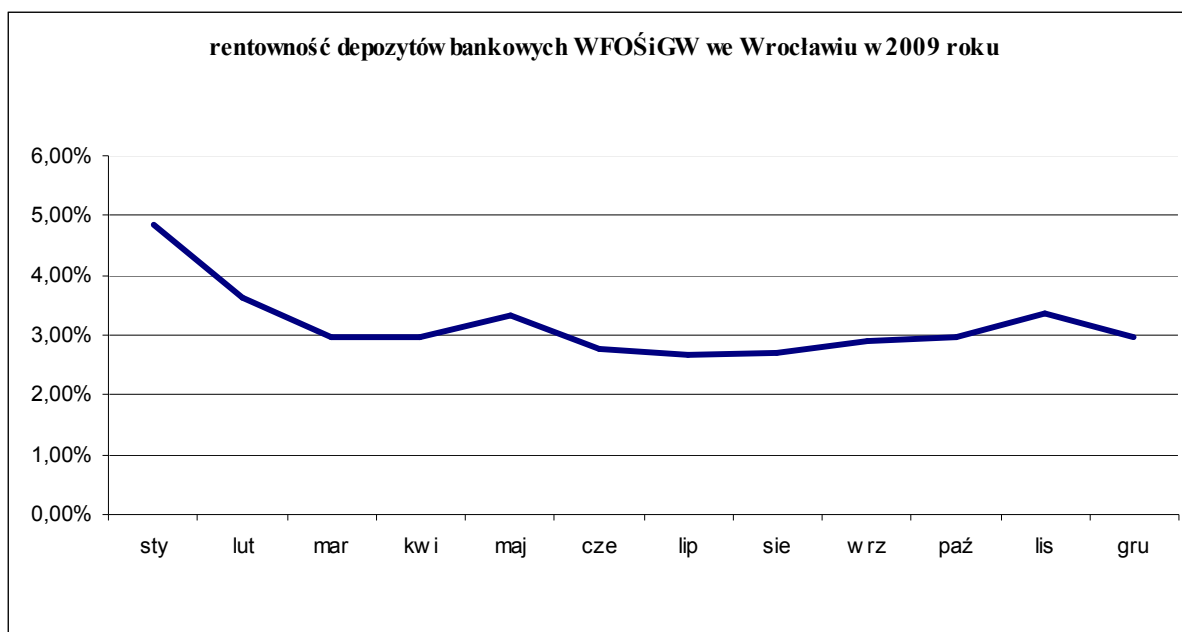
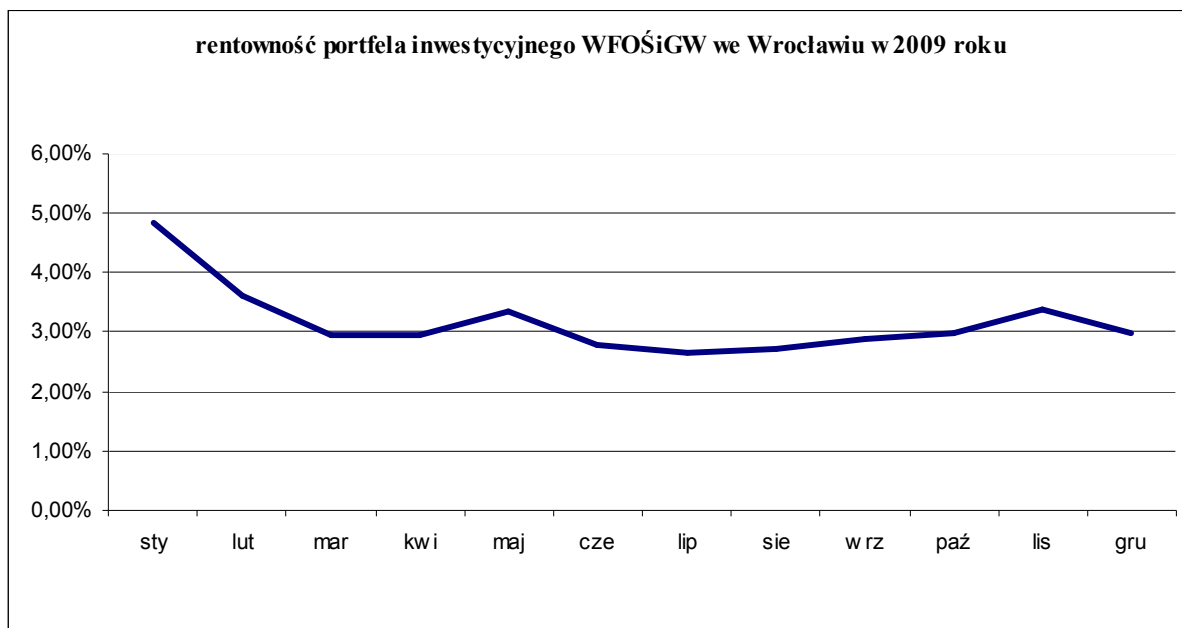
Realizowana na bieżąco obsługa umów, a co jest z tym związane toczące się w ciągu roku negocjacje z klientami, wymagały od Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej we Wrocławiu zwrócenia szczególnej uwagi na zarządzanie i utrzymywanie na bezpiecznym poziomie płynności finansowej.

Aby efektywnie lokować krótkoterminowe nadwyżki finansowe na rynku pieniężnym i kapitałowym Fundusz na bieżąco monitorował sytuację na rynku finansowym, mocno uzależnionym od danych makroekonomicznych.

Średnia rentowność portfela inwestycyjnego Wojewódzkiego Funduszu

Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej we Wrocławiu podążała za zmianami rynkowymi zmniejszając się z poziomu 4,85% w styczniu do około 3% w grudniu 2009 r. Odpowiadała ona rentowności depozytów bankowych Funduszu, gdyż w roku 2009 żadna z dokonanych transakcji nie dotyczyła transakcji kupna/sprzedaży bonów lub obligacji emitowanych przez Skarb Państwa, które osiągały niższe kwotowania niż depozyty bankowe.

W całym 2009 roku przeprowadzono 305 operacji finansowych. Realizowane przez Fundusz operacje finansowe w roku 2009, to depozyty bankowe takie jak: overnight, tomorrow next i dłuższe.

Średnią rentowność powyższych transakcji można oszacować na 3,17%

W zakresie inwestowania nadwyżek finansowych Fundusz ściśle współpracował z Bankiem Pekao S.A. oraz BOŚ S.A. jednocześnie monitorując na bieżąco sytuację na rynku pieniężnym i kapitałowym. W celu zdywersyfikowania portfela inwestycyjnego zawarto również Umowę o świadczenie usług w obrocie bonami skarbowymi z Bankiem Ochrony Środowiska S.A.

Zarządzając aktywnie płynnością finansową, Fundusz utrzymywał na rachunku podstawowym środki pieniężne na optymalnym poziomie, który gwarantował bieżące realizowanie zobowiązań statutowych oraz pokrycie kosztów jego funkcjonowania.